4

ČD magazin pro vás

Reklamní časopis národního dopravce
4 / 2023 / ROČNÍK 15 / ZDARMA

Cestování po východní Moravě

Nová spolupráce s Policií ČR

Vlakem do Žiliny

ZPĚVAČKA A HEREČKA

OLGA LOUNOVÁ

V závodním autě si připadám jako rytíř

ČD Bike

Půjčovny kol a služby pro cyklisty

- 68 půjčoven kol (ve vybraných stanicích si lze vypůjčit i elektrokola a koloběžky)
- k dispozici kvalitní kola s předpisovou výbavou a pravidelným servisem
- přeprava a úschova vypůjčených kol zdarma*

* Platí na vybraných tratích a v určených stanicích.

kolo od 190 Kč/den

elektrokolo od 340 Kč/den

TIP

Kolo si můžete bezplatně zapůjčit na jeden den za 100 bodů z věrnostního programu ČD Body.

Cestování vlakem je ekologické

Pojeďte s námi.
www.cd.cz/cdbike

České dráhy
Národní dopravce

PŘÍŠTÍ ČÍSLO VYJDE 3. 5. 2023

editorial

Vážení čtenáři, milí spolucestující,

nejpozději od jara 2020 všichni čelíme náporu skepse a depresivního pocitu, že lépe už tak nějak bylo. Každý se s tím vypořádáváme, jak umíme: někdo černým scénářům podléhá, někdo jim vzdoruje. Zdá se mi, že právě v dubnu, kdy se všechno probudí ze zimní letargie a teploty se začnou stabilněji udržovat v příjemných rozmezích, je o něco jednodušší uvěřit, že to nakonec všechno dobře dopadne. Před 40 lety jsme pocítili zemětřesení, čelili invazi mravenců, nedostatku základního spotřebního zboží či nemožnosti vyjet bez omezení za hranice. Ale co to bylo v porovnání s vypjatou situací plnou bezmoci a nejistoty, kterou zažíval na počátku páté dekády minulého století manželský pár ve filmu Ucho, když se vrátil domů a začaly se dít divné věci? To už by z toho jeden skončil v Kroměříži (a ne jako člen komparzu při natáčení s Bohdalkou a Brzobohatým). A tak je snad o něco lepší probudit svého vnitřního mistra zenu a vydat se na jarní procházku třeba do Holešova nebo do Hostýnských vrchů. Pobyt v zeleni uleví nejen našim očím, ale snad i rozbolavělé duši. Na vrchu Hostýna se nám po namáhavém stoupání vyplaví nějaký ten dopamin a serotonin, pramen s ledovou vodou nám dodá buď tekutiny, nebo víru v uzdravení (dle osobních preferencí), v bazilice na nás zapůsobí transcendentno či umělecká výzdoba a známou Jurkovičovu křížovou cestu si můžeme projít třeba proto, že jsou právě Velikonoce, nebo proto, že je to umělecky hodnotná památka. A když nám vyhládne, dobře poslouží den předem připravená nádivka s vinnou klobásou nebo s lupením. Že je to pořád málo? Tak vzhůru k našim východním sousedům. Okolí Žiliny nabízí tolik turistických cílů, že vám jeden prodloužený víkend určitě stačit nebude. Ať je vaše sklenice poloplná nejen na cestách vlakem vám přeje

Simona Smithová, zástupkyně šéfredaktora

Obsah

6 Rozhovor
Olga Lounová

14 Naše města
Holešov

16 Slavná filmová místa
Ucho

24 Železnice
Berlínský dopravní uzel

32 ČD servis
Bezpečnost ve vlacích

42 Cestopis
Egypt

52 Tajemno a záhady
Requiem pro panenku

59 Fejeton
Pohádkový prsten

ČD pro vás – reklamní magazín Českých drah | www.cdprovas.cz | cdprovas@cd.cz

tištěný náklad
60 000 ks

vydavatel
České dráhy, a.s.

datum a místo vydání
29. března 2023, Praha

redakce
ČD pro vás
Generální ředitelství ČD
nábřeží L. Svobody 1222
Praha 1
110 15

ISSN
1210-9142

šéfredaktor
Petr Horálek

redakční rada
Simona Smithová
Radek Joklík
Jiří Ješeta
Petr Vondráček

grafika / DTP / produkce
SEVENART s.r.o.

inzerce a předplatné
info@cdprovas.cz

tisk
Walstead Moraviapress s.r.o.

PRO AUTORY A SOUTĚŽÍCÍ:
Informace o poskytování a zpracování osobních údajů a jejich ochraně podle platné legislativy GDPR najdete na www.cdprovas.cz.

RegioFox

ZVÍŘECÍ RODINA VLAKŮ SE BRZY ROZŠÍŘÍ O LIŠKY

s motory Rolls-Royce i na biopalivo

Jako RegioFox budou označovány nové motorové jednotky od společnosti PESA Bydgoszcz, které právě testuje výrobce na zkušebním okruhu u Velimi. RegioFoxů už mají České dráhy objednaných 76. Vlaky budou pohánět motory Rolls-Royce, které kromě klasické nafty jezdí i na biopalivo.

Prostorný interiér se 115 místy k sezení, bezbariérový přístup, topení, klimatizace, zásuvky nebo USB konektory, wi-fi, vakuové WC s přebalovacím pultem, vnitřní i vnější LED osvětlení, moderní audiovizuální informační systém s LCD monitory, kamerový systém, komunikační systém GSM-R a evropský zabezpečovač ETCS. Tím vším se ve své výbavě chlubí nové motorové soupravy pro regionální dopravu, kterým České dráhy daly obchodní název RegioFox. V jednotce bude také dostatek místa pro přepravu osmi kol, tří kočárků a dvou invalidních vozíků.

Nový název vybrali v anketě na sociálních sítích přímo cestující. Vozidla jsou vybavena nejmodernějšími nízkoemisními motory Rolls-Royce, splňujícími emisní limity Stage V. Kromě toho mají zabudovaný sčítací systém cestujících, který poskytne lepší přehled o vytížení jednotlivých spojů. První nová vozidla RegioFox budou jezdit s cestujícími v rámci zkušebního provozu pravděpodobně ve druhé polovině letošního roku, a to ve Středočeském kraji a v Praze, v Jihočeském a Pardubickém kraji a v Kraji Vysočina. Na tratích nahradí starší vozidla řady 814, 842, 843, případně soupravy s lokomotivou 754 a vozy Bdt.

Místenky zdarma nejen o prodloužených víkendech

V dubnu a v květnu nás čekají tři prodloužené víkendy. Nejdříve to budou Velikonoce (se dny pracovního klidu v pátek 7. dubna a v pondělí 10. dubna) a o necelý měsíc později pak Svátek práce (1. května) a Den vítězství (8. května) – oba v pondělí. V tuto dobu, zejména na začátku a na konci volna, se dá očekávat zvýšená poptávka po cestování na železnici. Pořiďte si proto místenky do vlaku, nejlépe zdarma. **Pokud nakoupíte jízdenku ČD přes e-shop nebo aplikaci Můj vlak, získáte ji bez doplatku,** nejedná-li se ovšem o povinně místenkové spoje.

Roste poptávka po cestování bez bariér

Zájem o cestování vlakem po pandemii se projevil rovněž u zákazníků se zdravotním handicapem. České dráhy letos nabízí dosud největší počet bezbariérových vlaků – 6 201. Národní dopravce při rozsáhlé modernizaci vozidlového parku pamatuje i na tuto skupinu klientů, zejména nákupem nových nízkopodlažních vozidel pro regionální spoje. Kromě toho České dráhy zajišťují přepravu osob s omezenou schopností pohybu a orientace do zahraničí, loni jich bylo asi 700. Jednalo se o cesty například na vídeňské letiště Schwechat, do Gdaňsku nebo do Klagenfurtu.

Aplikace Můj vlak vyhrála
na mezinárodní konferenci

Odborná mezinárodní komise na světové konferenci Transport Ticketing Global vyhodnotila aplikaci Můj vlak jako nejlepší v kategorii Digital Champion. Tato kategorie je vyhrazená firmám odpovědným za vývoj nebo provoz digitální služby, která všem cestujícím zjednodušuje přístup k dopravě a jízdnému a která změnila způsob, jakým mohou zákazníci dostávat cestovní informace, plánovat si cestu od začátku do konce a využít flexibilní platební metody. Mobilní aplikace Můj vlak si průběžně drží vysoký rating 4,7 na platformách App Store a 4,5 na Google Play. České dráhy odbavují prostřednictvím online kanálů téměř 40 % cestujících.

Další RegioPantery obsluhují **spoje v Olomouckém kraji**

Do Olomouckého kraje dorazily další dva vlaky RegioPanter. Doplnily čtveřici nových elektrických jednotek, které jezdí v regionu od prosince loňského roku. Na nově elektrifikované trati z Olomouce do Šumperka tak přepravují cestující už jen výhradně moderní dvouvozové jednotky RegioPanter. Kromě toho jezdí další nově dodaná jednotka také na trati Olomouc – Prostějov – Nezamyslice. RegioPantery jsou bezbariérové, nabízí pohodlné sedačky s dostatkem místa pro nohy, je možné v nich nabíjet drobnou elektroniku nebo se připojit k wi-fi.

SLEVA 15 %

Běžecké akce Barvám Neutečeš
se slevou 15 % pro zákazníky ČD

Pokud máte rádi pohyb, přijďte si zaběhat na akce s názvem Barvám Neutečeš. Letos se konají v Českých Budějovicích (6. května), v Olomouci (13. května), v Praze (10. června), v Ústí nad Labem (18. června) a v Pardubicích (12. srpna). Zúčastnit se může opravdu každý – mladí i staří, rodiny s dětmi, jednotlivci a také skupiny. Všichni si vyzkouší, jak jim sluší jiná barva vlasů. Pětikilometrovou trasu lze i projít nebo přeskákat na jedné noze. S kódem od Českých drah máte navíc startovné levnější o 15 %! Na webu www.barvamneuteces.cz/registrace/ stačí při registraci vložit kód 0FVQ5 pro balíček BASIC, kód 1A8ZJ pro balíček TOP nebo kód VG49L pro balíček WOW.

pont to go

Dubnový tip z pohodlných obchodů na trase

Funkční voda obohacená kyslíkem
vás osvěží a podpoří imunitu

Minerály, vitaminy a antioxidanty. Velké množství těchto životodárných živin najdete v lahvích Active O2, které jsou umístěny v akčních regálech předního prodejce na nádražích PONT to go. Tato přírodním způsobem obohacená voda z hlubin bavorských Alp podpoří váš imunitní systém a zlepší celkovou hydrataci těla. Na výběr máte z příchutí citron, třešeň, jablko a kiwi, ledová limetka či přírodní broskev a bílý čaj. Příjemnější cestování vám přejí Pohodlné Obchody Na Trase.

www.ponty.cz

Vlakem navýlet

tipy najdete v aplikaci Vlakem na výlet

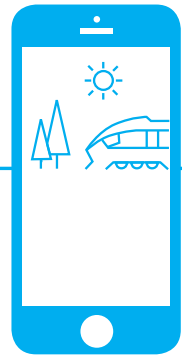

Tak už je tady vážně jaro. A turistická sezona nabírá pomalu na obrátkách. Na hradech i zámcích vítají první letošní návštěvníky, po zimní pauze se na koleje vrací nostalgické vlaky a velikonoční jarmarky se konají v každém větším městě. Tipy, kam se vypravit za zážitky, najdete v aplikaci Vlakem na výlet. S ní získáte za každý uskutečněný výlet odměnu – ČD Body do věrnostního programu. Ty pak můžete směnit třeba za jízdenku na vlak zdarma nebo za jiné výhody.

FOTO: JVS GROUP S.R.O.

PRO DĚTI

Přistaňte ve šmoulí vesnici na brněnském výstavišti

Šmoulové, evropské komiksové postavičky, slaví 65 let od svého vzniku. Na brněnském výstavišti se proto rozjely oslavy ve velkém stylu. Děti i dospělí si zde až do konce srpna mohou prohlédnout šmoulí vesnici, která zabírá 3 000 metrů čtverečních. Domečky jsou tak veliké, že se do nich snadno vejdete. Dozvíte se, kterému ze šmoulů se nejvíce podobáte, naučíte se mluvit jejich řečí a prožijete dobrodružství o záchraně přírody. Pobyt si lze zpestřit virtuální realitou, ve které se proletíte na čápovi do animovaného světa šmoulů. Jen o patro výše najdete obrovskou LEGO hernu, dopravní hřiště nebo dráhu pro kolečkové brusle.

Nejbližší železniční stanice:
Brno hl. n.

Za každý výlet vás odměníme ČD Body

Střední Čechy

FOTO: VLADIMÍR KIVA NOVOTNÝ

DO SKANZENU

Výlet v duchu tradice: lokálkou do Kouřimi

Zažijte kouzlo tradic i lokálek a udělejte si výlet do Kouřimi! Motoráček vás poveze krásnou romantickou krajinou, z okna budou vidět louky, skály i rybníky. A nádhera pokračuje – cestou ze zastávky do místního skanzenu projdete pěknými uličkami celým historickým královským městem. Obdivovat přitom budete i dochované hradby ze 13. století. Samotný skanzen, Muzeum lidových staveb v Kouřimi, vás vtáhne do dob našich předků a přiblíží vám venkovský styl života. Že lidová kultura neumírá, se přesvědčíte zejména v době, kdy se ve skanzenu pořádají národopisné a jiné kulturní akce. Velikonoční program vás nadchne!

Nejbližší železniční stanice:
Kouřim

FOTO: PARTNERSTVÍ, O.P.S.

ZA VÍNEM

Festival otevřených sklepů s podtitulem Jaro na Mikulovsku

Přijeďte ochutnat produkci vinařů na Festival otevřených sklepů, který má podtitul Jaro na Mikulovsku. Registrační místo bude otevřené v pátek 21. dubna od 17 do 20 hodin, v sobotu 22. dubna od 8 do 15 hodin a v neděli 23. dubna od 10 do 12 hodin. Kyvadlová doprava mezi festivalovým Mikulovem, Březím a Dolními Dunajovicemi je zajištěna. Na akci přijeďte vlakem. Po předložení jízdenky ČD získáte slevu 20 % z ceny vstupenky zakoupené na místě. Jízdenka musí mít cílovou stanici Mikulov na Moravě s platností 21., 22. nebo 23. dubna 2023. Tyto vstupenky je třeba předem rezervovat přes e-mail petra.weberova@nap.cz.

Nejbližší železniční stanice:
Mikulov na Moravě

FOTO: SBÍRKY VLASTIVĚDNÉHO MUZEA V ŠUMPERKU

NA VÝSTAVU

Legendární hotel v Šumperku odhaluje své tajemství

Jedna z novodobých dominant Šumperka – funkcionalistický hotel Grand – prochází radikální proměnou a mění se na moderní hotel Perk. Přijeďte si prohlédnout výstavu, která přibližuje nejen historii této palácové stavby, ale i její rodící se novou tvář. Kdy a kam? Do 18. června do Vlastivědného muzea v Šumperku. Budova s aerodynamickým nárožím byla postavena v letech 1931–1932 podle návrhu brněnského architekta Bohumíra Čermáka během osmi měsíců olomouckou stavební firmou Tomáše Šipky. Na výstavě jsou k vidění dobové fotografie včetně snímků z oslav, tanečních večírků i hotelového zákulisí. Uvidíte tak například původní inventář ze 30. let.

Nejbližší železniční stanice:
Šumperk

FOTO: STÁTNÍ ZÁMEK BENEŠOV N. PL. / NPÚ

NA ZÁMEK

Prožijte svátky jara v Benešově nad Ploučnicí

První dubnový den se návštěvníkům otevřou brány zámku v Benešově nad Ploučnicí. Interiéry oživí jarní výzdoba a sváteční dekorace. Velikonočně vyzdobené sály a komnaty si můžete prohlédnout o víkendu 1. a 2. dubna a od Velkého pátku (7. dubna) do Velikonočního pondělí (10. dubna). Prohlídky začínají vždy v 11:00, 11:45, 13:30 a 14:15 hodin. Bude zde k vidění také výstava šlechtěných morčat. Najdete ji v prostorách bývalé hospodářské budovy. Navštívit můžete i fotografickou výstavu dětí z místní základní školy. Zámek patří k architektonickým klenotům, jde o ojediněle zachované šlechtické sídlo postavené ve stylu tzv. saské renesance.

Nejbližší železniční stanice:
Benešov nad Ploučnicí

ČD NOSTALGIE

Parní jízdy se Čtyřkolákem do Hostivice a Posázavím

Oslavte letos velikonoční svátky netradičním způsobem a svezte se v sobotu 8. dubna parním vlakem vedeným lokomotivou Čtyřkolák (434.2186). Vlak pojede po okružní trase Praha-Vršovice – Praha-Smíchov – Rudná u Prahy – Hostivice – Praha-Zličín – Praha-Vršovice. Projedete se romantickým Prokopským údolím, po dvou historických viaduktech a po Buštěhradské dráze. Vlak odjíždí v 10:00 a ve 14:46 hodin. Pokud vám to bude málo, vydejte se historickým vlakem se stejnou lokomotivou i v neděli 9. dubna na další okružní výlet. Projedete se po jedné z našich nejkrásnějších tratí podél řeky Vltavy a Sázavy z Prahy-Vršovic přes Davli do Týnce nad Sázavou. Do Prahy se vrátíte Ladovým krajem přes Čerčany a Senohraby. Parní vlak odjíždí v 10:04 hodin. V Týnci nad Sázavou se v prostorách hradu koná ve stejný den tradiční velikonoční akce.

Nejbližší železniční stanice:
Praha-Vršovice

Olga Lounová

Text: Eva Fraňková
Foto: archiv Olgy Lounové

ŽIVOT JE JEDEN VELKÝ ZÁVOD,
ve kterém si plním sny

Hudba dělá svět o trochu lepším místem, myslí si Olga Lounová, rozená Pytlounová. Zpěvačka, herečka, závodnice rallye a v neposlední řadě také maminka malé Arianne, kterou porodila před pěti měsíci ve 41 letech, svou pověstnou energii s příchodem rodičovských povinností neztrácí. Naopak, na letošní jaro si naplánovala rovnou menší turné. A těší se na to, co všechno bude se svou dcerou podnikat.

Jak si užíváš novou roli mámy?
Moc. Naštěstí mám hodně energie, takže to pro mě není starost navíc, spíše radost. Dokážu u toho tvořit, koncertovat, ale zároveň mi tu přibyl krásný malý človíček. Vždy jsem chtěla založit rodinu až kolem čtyřicítky, což se mi splnilo. Jsem za to velmi vděčná.

Jak se ti s příchodem dcery změnil život? Dříve jsi hodně cvičila, máš čas na to, udržovat se ve formě a sportovat?
Zatím ano, pohyb je pro mě hodně důležitý. Mám super trenéra, chodím k němu do fitka i s malou. Zatímco cvičím, ona si hraje nebo spinká na podložce. Někdy jsme tam rovněž s partnerem a střídáme se ve cvičení a hlídání. Hodně jsem se hýbala také před porodem, což můžu doporučit. Pokud má žena bezproblémové těhotenství, je super hýbat se co nejdéle, protože tělo se dá rychleji do kupy. Po porodu jsme samozřejmě dělali jen lehké cviky a protahování, teď už jsem se do toho opřela naplno.

Jak jsi prožívala těhotenství? Cítila ses dobře?
Zvládala jsem spoustu věcí: koncertování, cvičení, sportování. Hodně mi pomohlo, že jsem vůbec nejedla sladké. Malé to nechutnalo, takže jsem jela zdravou stravu. A to jsem dříve sladkosti milovala. Jedla jsem hodně vajíčka, sýry, k obědu kuře se salátem, večer rýži. Byla jsem posedlá avokádem nebo červeným masem, které jsem předtím moc nemusela.

V menší zemi jste jako známý umělec svobodnější. **V Americe je sice nekonečné množství peněz, ale slavní lidé tam žijí za zdí.**

Jako první Češka ses objevila na titulní straně Playboye s těhotenským bříškem. Jaké byly reakce okolí?
Upřímně jsem čekala plno hejtů. Ale překvapilo mě, že česká společnost už je natolik otevřená, že to přijala. Dostala jsem spoustu pochval a díků. Jsem ráda, že jsem tohle téma otevřela a 99 % reakcí bylo pozitivních.

Prý by ses chtěla pustit do osvěty týkající se kojení?
Je to tak. Ženy by se neměly bát kojit na veřejnosti, protože je to ta nejpřirozenější věc na světě. Byla bych ráda, kdyby společnost kojící ženy přijímala, dá se to přece dělat i diskrétně. Neřeším, jestli se toho chopí bulvár. Chci tohle téma dostat před oči žen. Je smutné, že se desítky let doporučovaly umělé příkrmy jako plnohodnotná náhražka mateřského mléka.

Pomáhá ti s malou rodina?
Mamka mi pomáhá, když jezdím jednou týdně na koncert, vždycky mě doprovází a hlídá, stejně jako když si třeba potřebuju vyřídit pracovní poštu. Teď tu s námi v domě bydlí moje patnáctiletá sestra, která začala studovat hereckou konzervatoř v Praze, takže rodiče nás navštěvují častěji. A my zase jezdíme rády za nimi do krásné roubenky v Podještědí. Už se těším, až tam zase na jaře budeme pobývat. Jsou tam zvířátka, klid a hezčí procházky než ve městě.

Na jaro sis naplánovala menší turné. Neměla jsi chuť dopřát si raději mateřskou dovolenou?
Turné bude mít jen čtyři zastávky: Pardubice, Brno, České Budějovice a Karvinou. Vlastně mě mrzí, že jsem si toho nenaplánovala více, až mě překvapilo, jak dobře to zvládám. Samozřejmě jsem dodržela klid v šestinedělí, pak jsem měla jeden koncert, následně zase menší pauzu.

Turné se váže k nové desce, kterou jsi vydala skoro souběžně s porodem. Promítlo se do ní nějak tvoje těhotenství?
Memento mori je nejen název nového alba, ale přímo i jedné písničky, která vznikla v době, kdy jsem otěhotněla. Je to mravní zásada často citovaná ve středověku, která upozorňuje na

Očima **autorky**

Olgu znám pracovně řadu let a vždycky mi přišla jako čistá duše. Má ráda zvířata, lidi, snaží se pomáhat. Dlouhodobě působí třeba v UNICEF nebo v nadačním fondu Grácie, kde shání peníze pro nemocné pacienty, kteří přišli kvůli chorobě o vlasy. Nechává jim vyrábět paruky, aby měli lepší život. Navíc není jen interpretka, ale do svých vlastních textů promítá kus sebe. A obdivuju ji též za to, jak zvládá mateřství po čtyřicítce a že si nestěžuje. Sama mám dvě malé děti a bývám úplně vyřízená, Olga ale bere roli mámy s nadhledem, vděčností a ještě u toho zvládá vystupovat. Palec nahoru!

pomíjivost života a přípravu na smrt. Chtěla jsem napsat píseň pro malou, i když v ní zpívám vlastně o smrtelnosti. Ty dvě nádoby – život a smrt – jsou spolu propojené.

Málokdo možná ví, že se ti dařilo v zahraničí. Jak ses dostala k práci v kolébce hudebního průmyslu v Los Angeles?
Začala jsem tam jezdit asi před osmi lety, když jsem v jednom muzikálu potkala kamaráda – herce a skladatele Steva Josephsona. Celý život jsem v Los Angeles chtěla tvořit. Vydala jsem tam dokonce píseň Dark Day, která byla sedm týdnů v hitparádě Billboard Chart. V jednu chvíli jsem třeba porazila zpěvačku Pink. Jenže pak přišla pandemie, měla jsem sice podepsanou smlouvu na tři roky, ale vypršelo mi pracovní vízum a do toho jsem otěhotněla. Bylo to ale hezky rozjeté.

V čem se liší americký hudební průmysl od českého?
Americký trh je přesycený. Když tam jednou zazáříte, nestačí to. Musíte mít aspoň tři hity za sebou, aktivně je propagovat, objíždět státy s koncerty a fyzicky v zemi žít. Nebo musíte mít štěstí a dostat svou písničku třeba na Netflix. Potkala jsem se tam s různými osobnostmi, dost mi to dalo, ale zjistila jsem, že v menší zemi jste jako známý umělec svobodnější. V Americe je sice nekonečné množství peněz, ale slavní lidé tam žijí za zdí, fakticky v kleci. Člověk musí být extrovert a exhibicionista, aby si to dokázal užít.

Jak Češi a Američané vnímají ikony populární hudby?
Američané mají rádi autenticitu, extravaganci a originalitu, nechtějí druhou Adele. Potrpí si na zdobené kostýmy a wow efekty, kdežto v Česku chtějí, aby byla zpěvačka spíše obyčejná holka odvedle, aby byla jejich. Ve Státech je samozřejmě větší konkurence, ale zase větší šance. Lidé jsou tam extrémně pracovití. Na svých schopnostech musíš neustále makat, nic si nevybuduješ přes kontakty, je nutné ukázat, co umíš. Pak se ti ostatní snaží pomoct. U nás je rybníček mezi umělci malinký a každý si své kontakty drží spíše pro sebe.

V jednom rozhovoru jsi řekla, že na koncertech chceš dát divákům vždycky něco navíc. Co to bude tentokrát?
Na menších koncertech se snažím být interaktivní, vytáhnout někoho z lidí, zasmát se. Chystám ale velký koncert v hale O_2 universum, který bude 23. března 2024, a tam to bude něco speciálního. Jeden čas jsem na vystoupeních dělala akrobacii na šálách na hrazdě a na kruhu, to mě bavilo, ale bylo to celkem nebezpečné. Na jednom koncertě jsem do haly přijela mezi diváky v závodním autě. Používali jsme ohnivé meče, parní pistoli, speciální efekty, svítící oblečení, dětský sbor, mažoretky…

Jedna z tvých písní se jmenuje Život je závod. Narážím na tvou lásku k rychlým autům. Tu jsi prý získala díky tatínkovi už v dětství?
Taťka nás bral na závody, když byl mladý a dělal mechanika na rallye. K opravdu ostrým závodům jsem se dostala přes natáčení filmu Tacho. Jinak na Dakar jsme s tátou koukali každý rok a nikdy by mě nenapadlo, že bych na tomhle závodě mohla být jako navigátorka! Mám ještě jeden sen, jet Dakar jako řidička a vytáhnout na něj bráchu a ségru.

Co tě na tom baví nejvíce? Adrenalin, vzrušení z rychlých kol?
Tím, že jsem herečka, tak mě baví role rytíře. Že si vezmu helmu, sednu do toho železného oře a jedu bojovat za nějaký tým. Jezdím kolem lidí, kteří z toho mají zábavu, což baví i mě. Celé je to jako žít film o rytířích, a ne ho jen točit.

Jaké nepříjemné nebo extrémní situace jsi při závodění zažila?
Těžké bylo třeba to, že se nám pořád rozbíjelo auto. Seděla jsem hodiny ve voze, který stále skákal na ztvrdlém písku. Tohle drncání je fakt fyzicky náročné, posilovna od hlavy až po paty. Málo jsem se vyspala, pořád se stěhovala z jednoho bivaku do druhého, nejsou tam čisté záchody, teplá voda jen občas. Celé to bylo náročné, ale přišlo mi to jako delší trampský výlet nebo prodloužený tábor.

Závod se loni konal v Saúdské Arábii. Neměla jsi z téhle země trochu obavy?
Určitě měla, ještě před pěti lety tam ženy ani nemohly řídit. Otevírají se světu a snaží se být automobilová velmoc. Rozvolnili kvůli tomu spoustu zákonů, cizinka už nemusí chodit v burce, stačí mít zahalená ramena. Pořád tam ale existují tvrdé tresty jako klec nebo ukamenování. Nejsem problémový člověk, kdyby na to přišlo, klidně bych si burku nasadila. Když jsem v téhle zemi ale jela rallye, přišlo mi to vlastně rebelské. Osvěta je tam potřeba.

Na jednom koncertě jsem do haly přijela mezi diváky v závodním autě. Používali jsme ohnivé meče, parní pistoli, speciální efekty, svítící oblečení…

Prý jsi o Dakaru natočila dokument.
Ano, s automobilovým závodníkem Martinem Čabelou. Už ladíme zvuk. Pojedeme s tímhle filmem na besedy a rádi bychom dorazili též do kin. Dokument má pracovní název Život je Dakar.

Plánuješ letos další potápění se žraloky?
Potápění vážně miluju, těším se, až vyrazíme třeba na Bali. Cestování mám ráda, chybí mi sluníčko, ale na druhou stranu se nechci hned s malou trmácet přes půl světa.

Na závěr se zeptám, zda jsi opravdu věčná optimistka, jak zpíváš ve svém populárním songu?
No jasně, usiluju o to, být i v každodenním životě pozitivní. Samozřejmě mě dostávají smutné věci, například válka, ale snažím se pomáhat, pokud to jde. Nabídla jsem třeba svůj byt pěti Ukrajinkám. Naděje a optimismus jsou potřeba rovněž v těžkých situacích, aby se nám lépe žilo. Také mě naštve, když mi třeba vykradou auto nebo do mě někdo naboural, když má blízký člověk trable, ale tohle patří k životu. I když přijdu o peněženku a klíče, ráda bych neztratila humor a radost ze života. □

Olga Lounová

Dětství strávila v Osečné. Vystudovala Konzervatoř a VOŠ Jaroslava Ježka v Praze, obor muzikál – zpěv, herectví, tanec. Objevila se v řadě filmů a seriálů, například Ošklivka Katka, Vyprávěj. V roce 2010 ji proslavil hit Láska v housce s Xindlem X, začátkem roku 2011 vydala svou první studiovou desku Rotující nebe a podepsala smlouvu s vydavatelstvím Universal Music. Letos ji čeká koncertní turné v Pardubicích (20. dubna), Brně (27. dubna), Českých Budějovicích (4. května) a Karviné (18. května). Kromě zpívání a skládání textů se věnuje sportu, aktivně trénuje thajský box, posiluje, dělá akrobacii, pole dance, závodí ve sportovních autech.

ČD Parking

Výhodné parkování u nádraží

- na vybraných železničních stanicích
- jen pro zákazníky ČD
- parkování zdarma či za zvýhodněný tarif
- nonstop provoz na většině míst

Pojeďte s námi.
www.cd.cz/cdparking

České dráhy
Národní dopravce

Jeďte zážitkům vstříc

s apkou **Vlakem na výlet**

Cestování vlakem je ekologické

Inspirujte se na www.cd.cz/vlakemnavylet
nebo si rovnou stáhněte aplikaci.

Google Play | App Store

České dráhy
Národní dopravce

Cestování po ČR

Východní Morava

Zlínský kraj, to není jen krajské město s bohatou obuvnickou tradicí. V této části republiky objevíte i nádherná historická města jako Holešov (viz foto) nebo Kroměříž. Na mnoha místech mají pro turisty připravené atraktivní programy i chytrou zábavu. Po prohlídce šlechtických paláců se můžete vydat načerpat energii do nádherné přírody, třeba do Hostýnských vrchů. Návrat domů jistí železniční doprava.

FOTO: MĚSTO HOLEŠOV

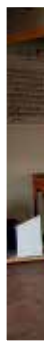

ZAMĚSTNEJTE TĚLO I HLAVU V HOLEŠOVĚ

nejen na zámku a na výstavách

Na úpatí nejzápadnějších výběžků Hostýnských vrchů se na řece Rusavě rozprostírá Holešov. V dubnu se zde otevírají brány raně barokního zámku se zahradou vybudovanou po vzoru Versailles nebo jedné z nejstarších synagog u nás. V červnu město rozezní hudební festival Holešovská Regata a vaši kondici prověří bikemaraton pojmenovaný po hanáckém obrovi Josefu Drásalovi.

Text: Simona Smithová
Foto: Městské kulturní středisko Holešov

Centrum Holešova se stalo památkovou zónou v roce 1990. Trasu od nádraží k místnímu zámku můžete prozkoumat s aplikací Vlakem na výlet. Cesta je dlouhá jen dva a půl kilometru, ale uvidíte nejdůležitější místní památky jako hlavní kostel, synagogu, židovský hřbitov, muzeum kovářství nebo morový sloup na náměstí Dr. Edvarda Beneše.

Zámek přátelský k cyklistům

Na zámku je v dubnu a říjnu možné si o víkendu projít prohlídkový okruh Po stopách Vrbnů. Od května do září má zámek otevřeno každý den kromě pondělí. Žasnout budete nad zrekonstruovanými historickými prostory. Uvidíte hraběnčinu ložnici, společenskou místnost s knihovnou a hudebním koutkem i monumentální nástěnné fresky. Rozlehlá zámecká zahrada s unikátní sítí kanálů ve tvaru Neptunova trojzubce je přístupná celoročně a zdarma. Základní dispozice vznikly v polovině 17. století podle návrhu architekta zámku Filiberta Luchese.

Možná vám už chybí kolo. Navzdory aprílovým deštíkům se ho nemusíte bát vytáhnout ze sklepa. Holešov se zapojil do projektu Cyklisté vítáni, takže o kryté stojany, nabíječky na elektrokola (jedna je mimochodem u vstupu do zámku) či nářadí pro případ nečekaných technických lapálií tu není nouze.

Rabín, synagoga a židovský hřbitov

Zdejší židovská obec patřila k nejvýznamnějším na Moravě a dodnes sem putují židé, například z USA a Izraele. Velkým lákadlem je nejen pro ně osobnost světově proslulého rabína Šabtaje ha-Kohena, zvaného Šach, na jehož počest je pojmenovaná i původní židovská modlitebna – Šachova synagoga. Hlav-

Vlakem **do Holešova**

Holešov leží na trati 303 mezi Kojetínem a Valašským Meziříčím. Z Prahy, Brna, Olomouce nebo Ostravy se sem dostanete rychlíkem či expresem s přestupem na osobní vlak v Hulíně, případně navíc v Kojetíně, respektive Kroměříži. Cesta z Prahy trvá v průměru tři a čtvrt hodiny, z Olomouce nebo ze Zlína jste na místě za tři čtvrtě hodiny. Nejrychlejší spoj, který bude nejlépe vyhovovat vašim potřebám, pohodlně vyhledáte na webu **www.cd.cz** nebo v aplikaci **Můj vlak**.

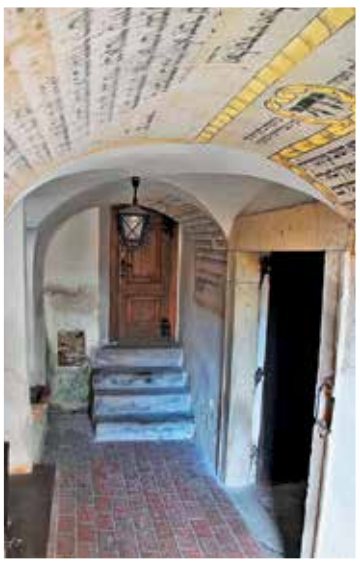

nímu sálu dominuje nádherné kované řečniště a dřevěné desky s hebrejskými a aramejskými modlitbami. V prvním patře je výstava Židé a Morava, mapující historii vyvoleného národa do druhé světové války. Ve druhém patře objevíte talmudickou studovnu zdobenou dřevěným stropem z první poloviny 18. století.

Asi 100 metrů od synagogy se rozprostírá židovský hřbitov se zhruba 2 000 náhrobky. Nepřehlédněte tumbu s hebrejskými texty, epitafem a žehnajícíma kohenskýma rukama – místo posledního odpočinku rabína Šacha.

Hádanky pro mozkové závity

Jestli vás baví řešit logické oříšky, přijdete si na své na výstavě Hlavolamy, otevřené od 6. dubna do 21. května ve všední dny mimo pondělí odpoledne a o víkendu po celý den. Prohlédnout a vyluštit si můžete nejstarší rébusy světa, třeba Ramsesovu hvězdu, Dürerův čtverec nebo první křížovku v původním znění. Vystavený je i největší evropský hlavolam Big Pelikan. Troufnete si vyndat obřího ježka z klece, projet kolektivním bludištěm nebo sestavit lomený oblouk z molitanových bloků? Součástí výstavy je hlavolamová herna. □

Osobnost regionu

›› Šabtaj ha-Kohen

Narodil se v roce 1621 na území dnešní Litvy v rodině významného rabína. Vzdělání získal od svého otce, později studoval v Polsku – nejprve v Tykocinu, následně v krakovské ješivě, nakonec v Lublinu. Už od svého mládí byl považovaný za jednu z největších židovských autorit. V roce 1646 vydal své nejvýznamnější dílo Siftej kohen (v překladu Rty knězovy), od jehož názvu byla odvozena zkratka Šach. Jedná se o Šachův komentář Šulchan aruchu, tedy právního kodexu, který na přelomu 15. a 16. století napsal Josef Karo pro sefardské židy. Holešovský rabín dokázal pravidla uzpůsobit i pro aškenázské podmínky židovského života.

ZDROJ: WIKIMEDIA

Během severní polské války v Litvě vypukly v důsledku povstání Bohdana Chmelnického pogromy a Šabtaj ha-Kohen musel ze země uprchnout. Ukrutné řádění, jehož byl očitým svědkem, zaznamenal v podobě žalozpěvů ve spise Megilat Eifa. Odešel na Moravu, kde působil jako rabín. Nejdříve ve Strážnici, v roce 1657 se po doporučení svého učitele, moravského zemského rabína Krochmala, přestěhoval do Holešova, kde o něj projevili zájem holešovští židé. Zemřel o několik let později ve věku 41 let a byl pohřben na místním židovském hřbitově. Jeho hrob dodnes navštěvují poutníci z celého světa.

Text: Petr Horálek
Foto: Wikimedia

UCHO
Manželské dusno v obklíčení zpravodajců

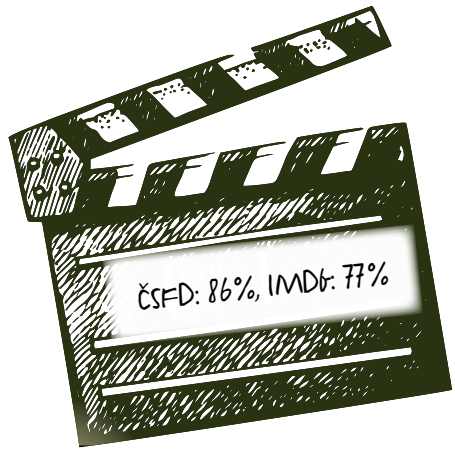

Je 17. července, 50. léta minulého století. Komunističtí prominenti Anna a Ludvík se vrací z velkolepého banketu na Pražském hradě. V jejich vile ale nejde elektřina ani nefunguje telefon, navíc nemohou najít klíče. Postupně v nich roste podezření, že jsou obklíčení a odposlouchávaní. Přijde si pro ně státní bezpečnost a semele je kolo politických procesů?

FOTO: UCHO (1970, REŽISÉR: KAREL KACHYŇA) © SFK / ZDROJ: NFA (2X)

Pokud někdo tvrdí, že Jiřina Bohdalová neumí hrát, ať se podívá na film Ucho. Režisér Karel Kachyňa z ní dokázal vydolovat zřejmě nejlepší dramatický výkon v kariéře. Navíc k ní obsadil jejího tehdejšího skutečného manžela Radoslava Brzobohatého. V rolích slabošského náměstka ministra stavebnictví Ludvíka a jeho rozmazlené manželky Anny je mohli diváci spatřit až po listopadu 1989. Ucho skončilo hned po dokončení v roce 1970 nekompromisně v trezoru.

„Co říkali o Košarovi a o Klepáčovi? Přece ti něco řekli, kvůli čemu je zavřeli. Snad ses jich taky na něco zeptal, ne?“

Proč nemohou manželé po návratu z recepce najít klíče v kabelce? Proč je vzal šofér při zpáteční cestě obrovskou oklikou? Proč jim nefunguje elektřina, když vedle u sousedů svítí všechna okna? Proč jsou hlavní dveře od vily nejdříve zamčené a za pár minut zase otevřené? Opravdu to jsou maličkosti způsobené jejich neopatrností nebo nepozorností? Zatímco Anna bere věci na lehkou váhu a řeší hlavně zapomenuté desáté výročí svatby, Ludvíka se zmocňuje strach a začne likvidovat písemnosti. Na rozdíl od manželky totiž už ví, že jeho šéfa ministra Košaru před pár hodinami spolu s dalšími zatkli. Snaží se vzpomenout na každý detail z večírku na Hradě.

Arcibiskupský zámek v Kroměříži nahrazoval ve filmu Pražský hrad v exteriérových záběrech i na recepci

Světlo odhalilo pravdu

Cynický manželský dialog, ve kterém se on i ona duševně obnažují až na dřeň, se přesně uprostřed filmu změní v závod o život. Když znovu naskočí elektřina, svítí se ve všech místnostech. Ludvík i Anna pochopí, že vila byla těsně před jejich příchodem zajišťována Bezpečností. Ostrý zvuk zvonku u branky ale nepřináší zatčení, to jen skupinka veselých kumpánů z vnitra přiváží klíče údajně zapomenuté na recepci. Za odměnu dostanou dort a spoustu tvrdého alkoholu.

Když už se zdá, že nejhorší obavy jsou zažehnány, přijde šok. Při úklidu v kuchyni manželé najdou první „ucho", tedy odposlouchávací zařízení. Při rychlé kontrole koupelny a záchodu, které před chvílí použili zdánlivě neškodní hosté, objeví další. A venku na ulici stojí auto s vysunutou podivnou anténou. Když se Ludvík v zoufalství rozhodne pro sebevraždu, zjistí, že jeho pistole zmizela… Před pátou hodinou zazvoní telefon a manželé se dozvědí pravdu o tom, kdo nastoupí na místo zatčeného ministra Košary. „Ludvo, já se bojím," pronese Anna v poslední větě.

Natáčení v Kroměříži

Filmaři se před sovětskými tanky i nastupující normalizací tak trochu schovali do Kroměříže. Zdejší arcibiskupský zámek posloužil jako kulisa pro recepci na Pražském hradě. Režisér využil místní ochotníky a hlavně komparz pro davové scény, na které bylo potřeba asi 300 lidí. Kromě společenských sálů se natáčelo v umělých jeskyních zámku, kde Ludvík přebírá od jedné soudružky metr, aby si mohl doma změřit všechno, co potřebuje.

Ačkoli ve filmu zazní, že Ludvík s Annou jedou domů do Bulharské, která se nachází v pražských Vršovicích, odposlouchávanou vilu najdete v ulici U Laboratoře ve Střešovicích. Stojí těsně u křižovatky s tramvajovou tratí, vlastně na dohled od sídla prezidenta. □

Filmová vládní vila se nachází v pražských Střešovicích

Umělé jeskyně kroměřížského zámku

UCHO

Československo, 1970, premiéra 1990, 91 min.

- **Režie:** Karel Kachyňa
- **Scénář:** Jan Procházka, Karel Kachyňa
- **Kamera:** Josef Illík
- **Hudba:** Svatopluk Havelka
- **Hrají:** Jiřina Bohdalová, Radoslav Brzobohatý, Gustav Opočenský, Jiří Císler, Ladislav Křiváček, František Němec, Lubor Tokoš, Bořivoj Navrátil, Jan Teplý st., Jaroslav Moučka, Miloslav Holub, Dagmar Bartáková, Karel Vašíček a další

Kdy se film **odehrává?**

Podle původní verze začínal snímek titulkem s rokem 1952, což zřejmě odkazovalo na velký politický proces s generálním tajemníkem komunistické strany Rudolfem Slánským. Tomu odpovídají narážky na židovská jména některých zatčených. Na druhou stranu, postava prezidenta (ve filmu ho titulují jen „soudruhu") fyzicky připomíná Antonína Novotného, který se ale hlavou státu stal až v listopadu 1957. Režisér se každopádně ještě před premiérou rozhodl, že úvodní titulek nechá odstranit, což pomohlo vytvořit pozoruhodnou atmosféru bezčasí.

Profesní **škraloup**

Oba herci v hlavních rolích za své angažmá ve filmu Ucho profesně trpěli, naštěstí jen částečně a dočasně. Jiřina Bohdalová byla v 70. letech obsazována hlavně do neškodných komedií a pohádek, což jí paradoxně pomohlo v kariéře. Když měla začít uvádět pořad Televarieté, musel za ni Vladimír Dvořák dlouho lobbovat, aby její jméno prošlo. Radoslav Brzobohatý si svůj „škraloup" odpracoval v režimu poplatném seriále 30 případů majora Zemana.

„Komorní atmosférická konverzačka o jedné dlouhé paranoidní noci v odposlouchávané prominentní vilce."

Choze, ČSFD.cz „

Hostýnské vrchy

Text a foto: Jakub Hloušek

POŘÁDNÉ STOUPÁNÍ NA SVATÝ HOSTÝN
za výhledy i památkami

Jurkovičova křížová cesta

Boží muka

Bystřici pod Hostýnem zajistil světovou proslulost nábytek. A to jedna židle. Právě odtud se na svou pouť do světa vydala legendární thonetka. Krásné kousky designového nábytku se zde vyrábí pořád. Původně továrna zpracovávala dřevo z přilehlých Hostýnských vrchů, které se prudce zvedají přímo nad městem a do kterých se dnes vydáme. Připravte se na stoupání.

Z Bystřice pod Hostýnem existuje jeden směr výšlapu: pořád vzhůru. Buď na Kelčský Javorník, nebo na Hostýn. My zvolíme druhou variantu, která má menší převýšení, ačkoli stále přesáhne 400 výškových metrů. U nádraží se chytneme červené značky. K ní se pak připojí modrá. Ta vychází z centra Bystřice, kde návštěvníky potěší honosný renesanční zámek s expozicí městského muzea.

Zapomenutá boží muka

Kousek od odstavných parkovišť v Hostýnské ulici věnujeme pozornost okraji silnice: u něj spatříme boží muka. Tato památka se tu tyčí už od roku 1680. Nechal ji zbudovat místní farář Tobiáš Schwach. Kněz tak vzdal hold Bohu za záchranu Hostýna před vpády Turků a Tatarů, kteří v 17. století sužovali Moravu. Jako by se zde opakoval dávný příběh, kdy o necelé půltisíciletí dříve Panna Maria zázrakem uhájila kraj pod Hostýnem před tatarskými hordami. Styl božích muk vychází z lidového baroka. Památka nedávno znovu absolvovala omlazovací kúru a obrázkům instalovaným pod vrcholovou lucernou se opět navrátily ostré barvy. Teď boží muka ztratila přímý kontakt s poutníky, neboť naše pěší trasa vede opodál a málokdo má o nich tušení. Přesto tady návštěvníky přivítá jednoduchý panel se základními informacemi.

Mariánské centrum

Vzápětí začne pořádné stoupání. Nejprve projdeme osadou, která připomíná lázeňskou éru Bystřice pod Hostýnem. Namísto minerálek tu však zdraví vracel

Bazilika Nanebevzetí Panny Marie na vrcholu Hostýna

DÉLKA TRASY AŽ 14 KM

Vlakem **do Bystřice pod Hostýnem**

Z Olomouce
Rychlíkem do Hulína a dále regionálním spojem

Ze Zlína
Regionálními vlaky s přestupy v Otrokovicích a Hulíně

Kramářské boudy

Výtvarná výzdoba křížové cesty od Jana Köhlera

čistý vzduch a žinčice – nápoj z ovčího mléka. Třetím léčivým atributem je svatá voda. Ta prýští kousek pod vrcholem. Pramen prý vytryskl během tatarského vpádu v roce 1241. Tehdy se Hostýn stal útočištěm křesťanů vyhnaných z podhůří. Vypráví se, že na vrcholu Hostýna se zjevila Panna Maria. Z jejího pláště sršely blesky, vzápětí se snesla strašlivá bouře a příval deště vyplavil tábor nájezdníků. Od této doby se Hostýn zařadil mezi klíčová poutní místa Moravy.

Ústřední pamětihodností Hostýna je bazilika, která se drží barokní linie. Kousek od ní se rozbíhají tři křížové cesty: stará cesta se pyšní výklenkovými kaplemi, té nové zase vtiskl jedinečnou tvář kultovní architekt Dušan Jurkovič a výtvarník Jano Köhler. Poslední křížová cesta je nejnovější a nejskromnější. Vine se pod klenbou buků. K originálnímu koloritu Hostýna patří kramářské boudy. Mnohé zde stojí přes 100 let a postupně s Hostýnem srostly.

Království horolezců

Výstup i pečlivá prohlídka zajímavostí Hostýna snadno zaplní půl dne. Pak je ideální dojít příkrým sestupem do údolí Bystřičky a uzavřít okruh v Bystřici pod Hostýnem, případně u rozcestí Císařská cesta, kde se napojíme na výstupovou trasu. Hostýn je ale klíčovou křižovatkou značených cest. A perfektním východiskem k seznámení se s Hostýnskými vrchy. Kam tedy pokračovat? Hlavní limity představují čas a kondice. Zde je pár možností.

Byla by škoda ztratit pracně vydobytou výšku. Od bran keltského hradiska u rozcestí Pod Valy pokračuje do nitra pohoří modrá značka. Ta se prvně příjemně houpe po zvlněném hřebeni. Tudy brzy dospěje pod vrchol Skalný. Nad stejnojmenným rozcestím se pak ve stínu lesa skrývá klenot Hostýnských vrchů. Až na vrchol nás přivedou pěšinky vyšlapané tuláky a horolezci. Stačí se intuitivně ubírat vzhůru. Záhy se objeví kamenné věže a masivní bloky skal. Pískovcové stěny Skalného si oblíbilo několik generací horolezců. Zdejší útesy též slouží jako pietní místo pro vzpomínku na parťáky, kteří již z našeho světa odešli do nebeských hor. Připomínají je kovové tabulky a symbolické náhrobky na lukách kolem vrcholu Skalný.

Stěny pískovcových věží Skalného ukrývají horolezecké cesty

Nejvýše položený hrad Moravy

Kdysi se mezi pískovcovými věžemi Skalného schovával skromný hrádek. Nyní po něm zůstaly jen minimální stopy. Se svou pozicí v nadmořské výšce 709 metrů ovšem drží prvenství nejvýše položeného hradu Moravy. O pár metrů překonal svého blízkého konkurenta, a to trosky hradu Obřany. I ty se dají zvládnout z Hostýna. Pak se však pohodlný výlet promění v pořádnou túru s následným sestupem do údolí Bystřičky. (Pokud se na maximalistickou variantu necítíte, klidně se ze Skalného vraťte na Hostýn.) Po červené se prudkým sestupem dostanete do Chvalčova k rozcestí U Revíru. Pak zbývá poslední etapa výšlapu. Nejprve po žluté k rozcestí Říka, pak po cyklotrase okolo roztahané zástavby Chvalčova až na periferii Bystřice pod Hostýnem do blízkosti nádraží. □

V aplikaci Vlakem na výlet získáte za tuto trasu 20 ČD Bodů

A DOMA TO ZNÁTE? www.nacestu.cz
NaCestu
Rubrika vzniká ve spolupráci s časopisem NaCestu.

Bitva u Vídně změnila české i světové dějiny

Císař Leopold I. (vládl 1657–1705) se zapsal do historie jako vítěz nad Turky

TURECKÉ HORDY PLENILY VALAŠSKO a ohrožovaly i Vídeň

Roku 1663 se vydala na pochod obří armáda osmanské říše směrem do Evropy a překročila Dunaj. Po dobytí Nových Zámků vtrhli Turci na Moravu a pronikli k Brnu i Olomouci. K velkému krveprolití došlo na Valašsku, kde se statečně bránili místní obyvatelé. Turci ale nedokázali válečné úspěchy proměnit v trvalé politické zisky a o 20 let později utrpěli rozhodující porážku u Vídně.

Text: Petr Horálek
Foto: Wikimedia

Táhneme na Turka! Tohle rčení se v mnoha obdobách objevovalo v našich národních pohádkách a příbězích. Války s osmanskou říší skutečně patřily po mnoho staletí k českým dějinám a představovaly trvalou bezpečnostní hrozbu. Se sultánem bojoval jak podivínský císař Rudolf II., tak osvícenský panovník Josef II. o dvě staletí později. Když ale před válkou s Turky varoval Švejk ve slavném Haškově románu, byl už hodně mimo realitu. Rakousko a osmanská říše totiž po půl tisíciletí řevnivosti a nepřátelství dospěly ke spojenectví a společné porážce v první světové válce.

Hrozba všem křesťanům

Pád Cařihradu představoval pro tehdejší Evropu šok. Když Turci dobyli v roce 1453 zbytky byzantské říše a ovládli úžiny Bospor a Dardanely, stali se přímou hrozbou celému křesťanskému světu. I po rozdělení kontinentu na katolickou a protestantskou část se všichni báli síly osmanských nájezdníků. Mimochodem, také český král Ludvík Jagellonský padl v bitvě u Moháče v roce 1526 právě v bojích s Turky, což přivedlo naše země pod vládu Habsburků.

Když historici hodnotí význam podunajské monarchie pro národy střední Evropy, často zmiňují ochranu před osmanskou říší. Velký a silný státní útvar skutečně plnil funkci nárazníkové zóny, na které si Turci občas vylámali zuby, jindy se do ní hluboce zakousli, ale dále už se nedostali. I po skončení třicetileté války proto nenastal opravdový mír. V roce 1663 se armáda osmanské říše dala znovu na pochod na západ, podle soudobých zvěstí prý v počtu 200 tisíc

Sultán Mehmed IV. (vládl 1648–1687) neměl velkou politickou moc a skončil v domácím vězení

Pád Cařihradu v roce 1453 otevřel Turkům dveře do Evropy

hlav. Císařská armáda, která měla bránit naše území, dokázala postavit jen 30 tisíc mužů.

Krveprolití v průsmyku

Když Turci 25. září 1663 dobyli Nové Zámky, strategickou pevnost v podobě šesticípé hvězdy, vypukla na vídeňském dvoře panika. Habsburská říše si už zvykla, že většinu Uher nemá pod kontrolou, ale tohle byla nová situace. V ohrožení se ocitla celá Morava. Osmanští válečníci se svými spojenci se valili krajem jako kobylky a zanechávali za sebou pohromu. Podle kronikářů, kteří ovšem rádi přeháněli, tehdy odvedli do otroctví na 150 tisíc lidí.

Císařská armáda předpokládala, že Turci vtrhnou na naše území Vlárským průsmykem, kam proto soustředila své obranné síly. Nepřítel se však rozhodl pro postup Hrozenkovským průsmykem, který byl chráněn pouze dvěma stovkami valašských hraničářů, dnes bychom řekli domobranou. K útoku došlo 6. října téhož roku časně ráno. V bitvě zahynula většina bojeschopných mužů z řad Valachů, ztráty na turecké straně se počítaly na několik tisíc.

Osmanští jezdci po svém krvavém vítězství pronikli na Valašsko a do dalších okolních regionů, kde vypalovali sídla a terorizovali místní obyvatelstvo. Vypleněna byla například města Slavičín, Valašské Klobouky, Valašské Meziříčí či Vizovice. Turci ale byli svou kořistí natolik opojení, že se nevěnovali ničemu jinému než intenzivnímu drancování. Potom přišla nečekaná zima a útočníci se stáhli k Balatonu. Mezitím dokázal císař Leopold I. sehnat pomoc u německých knížat, papeže, a dokonce i pětitisícový sbor v nepřátelské Francii. Na jaře se už boje na frontě vyvíjely ve prospěch domácích. Habsburská říše však byla ještě slabá, takže v mírové smlouvě uznala většinu tureckého záboru včetně pevnosti Nové Zámky.

Evropský bod obratu

K odvetě došlo v roce 1683. Mohutná turecká armáda se znovu pokusila uskutečnit to, co nedokázala o 20 let dříve – dobýt Vídeň. Císařský dvůr v panice utekl do Horních Rakous. V polovině července osmanští vojáci obklíčili hlavní město, ve kterém propukl hladomor a tyfus. Opět to na chvíli vypadalo, že s habsburskou říší je natrvalo amen. Po dvou měsících obléhání ale dorazily spojené sbory německých knížat a polského krále.

Neděle 12. září 1683 vešla do evropských dějin. Střetnutí před Vídní bylo urputné, tvrdé, nemilosrdné. Křesťanský svět společnými silami porazil dlouholetého muslimského nepřítele, který už plánoval, jak dóm svatého Štěpána přemění v mešitu. Vypukly oslavy, jásot a na císaře Leopolda I. se psaly oslavné, až servilní hymny. Panovník se do dějin zapsal jako císař, který definitivně porazil osmanskou říši, ačkoli do bitvy u Vídně nezasahoval a schovával se v bezpečí. Ale propaganda byla už tehdy mocná čarodějka. □

Svědectví **o krutostech**

O násilí páchaném sultánovými vojáky podal svědectví protestantský kněz a básník Štefan Pilárik (1615–1693). Na rozdíl od většiny kronikářů aspoň popisoval, co opravdu viděl, neboť byl Turkům prodán do otroctví. Ve svém spise podrobně líčí znásilňování žen, mučení, odřezávání kusů těla ze živých lidí, vrhání nemluvňat o skály nebo pití krve z umírajících.

Proč Turci útočili

Počátkem 60. let 17. století došlo v osmanské říši k zásadním změnám. Sultán Mehmed IV., který nastoupil na trůn jako šestiletý, ztratil svou reálnou moc ve prospěch armádních velitelů. Ti chtěli upevnit své vnitropolitické postavení především úspěchy ve válkách. Například v letech 1658–1661 obsadili Sedmihradsko v Uhrách a skoncovali s jeho autonomií. Zatímco v roce 1663 osmanská říše uspěla a rozšířila své územní zisky, o 20 let později utrpěla výprask u Vídně, ze kterého se už nevzpamatovala.

Aby děti nezlobily

tipy najdete v aplikaci Vlakem na výlet

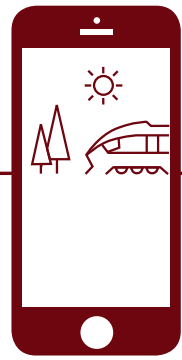

Na vrcholcích kopců a hor ještě leží sníh, na většině území už ale kralují sluneční paprsky, sem tam vystřídané deštěm. Však máme apríl! Nehledě na počasí můžete s dětmi vyrazit vlakem na výlet do zábavních areálů, kde se schováte před jakýmkoli nečasem. Venkovní lákadla se už též otevírají, sezona právě začíná.

VESELÁ HISTORIE

Život za Velké Moravy ve skanzenu Modrá

Archeoskanzen Modrá ukazuje sídliště za doby Velké Moravy. Děti si můžou projít domečky, ve kterých se tehdy žilo, a také dílny, opevnění, věž nebo církevní budovy. A zabaví je i hospodářská zvířata. Prohlídka skanzenu probíhá bez průvodce: u vchodu dostanete leták s popisem stanovišť. Mezi domky pochodují slepice, v ohradě pobíhají prasata, někde si mohou děti pohladit kozu, jinde zase ovečku. Hezké jsou ukázky řemesel, například s kovářem nebo s paní, která maluje kraslice. Do areálu se dostanete z nádraží Staré Město u Uherského Hradiště po červené Cyrilometodějské stezce, cesta je dlouhá něco přes čtyři kilometry.

ZÁBAVA UVNITŘ

Zrcadlové bloudění s efekty uprostřed Kroměříže

Bludiště mají v Kroměříži na Velkém náměstí hned tři. To nejmenší má 40 zrcadel a je vhodné i pro batolata. Dospělému dosahuje lehce nad výšku pasu, takže své děti stále vidí. Úroveň dvě, to už jsou vysoká natočená zrcadla. Bloudění má punc dobrodružství, protože mezi 90 zrcadly panuje celkem šero. Největší bludiště má zrcadel 160 a je nejstrašidelnější – pouští se zde barevné záblesky a střídavě se stmívá a rozsvěcí. Navíc obsahuje čirá skla, což zmate nejednoho dospělého. Všichni návštěvníci u pokladny vyfasují mikrotenové rukavice, aby se zamezilo nadměrnému ušpinění stěn. V budově je rozestavěno rovněž několik křivých zrcadel.

DO PŘÍRODY

Klasická turistická trasa z Pusteven na Radhošť

Výlet s dětmi z Pusteven na Radhošť patří mezi klasiku. Z nádraží ve Frenštátě pod Radhoštěm se můžete pěšky, případně autobusem dostat do přilehlých Trojanovic a z jejich jižního okraje pak lanovkou nahoru do Beskyd. Pěkná trasa je dlouhá zhruba 3,5 kilometru a vede téměř po rovince. Odměnou jsou vám krásné horské výhledy, v létě pak borůvky, maliny i dobré restaurace na hřebeni. Na trase je altán Cyrilka a samozřejmě socha Radegasta. Cesta končí kaplí sv. Cyrila a Metoděje na Radhošti. Pokud se sem vydáte na výlet v hlavní sezoně, počítejte s velkými davy lidí jako na pražském Václavském náměstí. Vyrazit se proto vyplatí hned zkraje roku.

VENKU VE MĚSTĚ

Park Komenského ve Zlíně s parádním hřištěm a sochami

V centru Zlína se rozkládá báječný metropolitní park. Pro děti je tu velké hřiště, spousta zeleně, k tomu stánky s výbornou zmrzlinou či kávou a okraj lemují restaurace. Pokud jedete do tohoto krajského města třeba jen na chvilku s dětmi, zastavte se v parku Komenského. Dá se tam nádherně vyblbnout i si odpočinout. Ve spodní části je zeleň a altánek, kde můžete posedět. Poblíž se nachází výstava bronzových soch strážců a zvířat, které vaše děti zaujmou na delší dobu. V horní části parku najdete veliké a opravdu skvělé hřiště s různými originálními prvky. U hřiště fungují veřejné toalety a v sezoně také stánky s občerstvením.

Rubrika vzniká ve spolupráci s webem OvěřenoRodiči.cz.

Děti na cestách

Nebojte se vyslat své děti na cestu vlakem samotné. Seznamte je se základními pravidly a cestování si v klidu užije každý!

Průvodce bezpečným a snadným cestováním pro děti

- Bylo ti už 6 let? Tak to se můžeš vydat na cestu i bez rodičů. Pokud jsi mladší, vezmi si jako doprovod bráchu, ségru nebo kamaráda, kterým už bylo 10.
- Popros rodiče, ať ti jízdenku koupí předem, ideálně v e-shopu nebo v aplikaci Můj vlak. Pak nebudeš muset čekat frontu na jízdenky na nádraží.
- Na nástupiště nechoď přes koleje. Využij podchody nebo nadchody.
- Na nástupišti čekej na vlak za žlutou čárou, která je vyznačená na zemi. Tam budeš v bezpečí.
- Žlutou čáru překroč a do vlaku nastup, až když úplně zastaví. Jakmile průvodčí pískne do píšťalky, výstup a nástup je zakázaný, protože vlak odjíždí.
- V některých vlacích můžeš využít místa pro děti do 10 let a jejich doprovod.
- Pokud se ti cestou ve vlaku něco nezdá, najdi průvodčího a řekni mu to. On si s tím poradí.
- Když vlak zastaví ve tvé stanici, až pak otevři dveře na straně, kde je nástupiště, a vystup.

Jedeš vlakem jako doprovod mladšího sourozence nebo kamaráda? Nezapomeň na něj dávat pozor a nenech ho pobíhat po vlaku samotného.

Sami vlakem? V pohodě!

Cestování vlakem je ekologické

Pojeďte s námi.
www.cd.cz

České dráhy
Národní dopravce

5
2
BOMBARDIER

Německá infrastruktura

Text a foto: Petr Šťáhlavský

OCELOVÝ UZEL JMÉNEM BERLÍN

má koleje napříč i okolo

Nebojte se, v souvislosti s ocelí nebudeme psát o zbraních, ale o kolejové dopravě. O ocelových rovnoběžkách, které v 19. století změnily transport na celém světě a ovlivnily rozvoj zemí i měst. Berlín je toho ukázkovým příkladem. Železnici tam najdete i v samém srdci města.

Německá metropole je překvapivě jednou z nejmladších v Evropě. První písemná zmínka o ní pochází až z roku 1244. Ještě v polovině 17. století žilo v Berlíně jen několik tisíc lidí, v roce 1877 překročil počet obyvatel ale už jeden milion a dnes bydlí v celé aglomeraci i s příměstskými oblastmi skoro pět milionů lidí, s čímž se logicky pojí potřeba kvalitního a rozsáhlého dopravního systému.

Depozitář technického muzea skrývá autobusy, tramvaje, metro a další techniku

Železnice vyrazila na Postupim

První vlaky se z Berlína rozjely v roce 1838 do Postupimi. Z hlavního města do panovnické rezidence. Brzy následovaly další tratě do různých koutů Německa a od roku 1847 fungovala první mezistátní linka do Vídně. Po obvodu Berlína postupně vyrostlo dvanáct nádraží, jejichž jména dávala jasně najevo, kam lze cestovat: Hamburger, Stettiner, Görlitzer, Dresdner a další.

Zvláštní postavení mezi nimi měla především největší nádraží Schlesischer, Lehrter a Anhalter. Z posledního z nich odjížděly vlaky také do Prahy. Bylo největší a prý nejkrásnější. Srdcem stanice byla ohromná dvorana o rozměrech 61 × 34 metrů. V tomto nádraží se zrcadlí velikost i tragédie Berlína. Před válkou z něj odjížděly vlaky až na jih Evropy, do Říma nebo do Athén, během světové války však bylo těžce poškozeno a poslední hřebíček do rakve mu zasadilo rozdělení města na východní a západní sektor. Zatímco Anhaltské nádraží leželo v západním Berlíně, obvyklé destinace se nacházely v nově vzniklé Německé demokratické republice (NDR). Dodnes zbyl z nádraží jen malý kousek čelní fasády a v rotundách bývalého depa a ve skladištích se nachází berlínské dopravní a technické muzeum. Pro milovníky dopravy je to určitě jedna z povinných zastávek.

Současnou chloubou berlínského železničního uzlu je moderní pětipodlažní hlavní nádraží přímo v srdci metropole. Denně odbaví přes 300 000 cestujících u zhruba 1 300 vlaků, které využívají 14 kolejí. Vlaky v něm mají vyhrazené druhé nadzemní a podzemní podlaží. Ve směru východ–západ jezdí po mostní konstrukci, zatímco úsek pod povrchem je součástí nového severojižního tunelu, který prochází pod celým městem a má zastávku také na Postupimském náměstí v centru. Dominantou hlavního nádraží je unikátní hala zakrývající nadzemní část. Její délka je 321 metrů, šířka od 46 do 66 metrů a výška 16 metrů (od nástupiště). Hala se nachází v oblouku, což činí celý prostor netradičním. Bohužel zůstala nedokončená, podle původních plánů měla být 440 metrů dlouhá.

Okružní linky i magistrála napříč

Na hlavním nádraží se dá v jediném místě přestoupit mezi všemi směry. V minulosti to cestující tak jednoduché neměli, museli urazit velký kus cesty mezi jednotlivými nádražími. Když však Prusko vedlo jednu ze svých válek, vyvstala urgentní potřeba propojit všechny železniční tratě navzájem. První úsek okružní dráhy Ringbahn byl otevřen v roce 1851 a do roku 1877 vznikla okolo města kompletní okružní trať. Brzy začala sloužit i městské dopravě. Dnes ji využívají dvě okružní protisměrné linky rychlodráhy S41/42. Po druhé světové válce byla vybudována ještě druhá, vnější okružní trať, která obcházela západní Berlín a umožnila příjezd vlaků ze všech směrů do metropole NDR.

Ještě zajímavější je železnice nazvaná Stadtbahn. Její zvláštností je, že prochází napříč středem města, které však nerozděluje, ale spojuje. Vede nad uliční úrovní po viaduktech se 731 oblouky, protíná Alexandrovo náměstí, míjí Spolkový sněm i sídlo prezidenta v zámku Bellevue, překonává 56 ulic a sedm vodních cest. Dnes je čtyřkolejná magistrála napříč Berlínem rekonstruovaná, elektrifikovaná a vedle městské rychlodráhy S-Bahn ji využívají i regionální vlakové spoje a rychlovlaky ICE.

Elektrická doprava

S Berlínem se pojí průnik elektřiny do dopravy. V roce 1879 na hospodářské výstavě představil Werner von Siemens první funkční elektrický vláček na 300 metrů dlouhé dráze. Dva roky poté otevřel v části Lichterfelde první veřejnou elektrickou dráhu na světě. Do roku 1902 se síť koňky kompletně elektrifikovala a tramvaje se staly důležitým dopravním prostředkem. Na konci roku 1929 disponoval Berlín 634 kilometry tramvajových tratí, 93 linkami a 4 000 vozidly. Ročně využilo tramvaj přes 900 milionů cestujících.

Po druhé světové válce a rozdělení Berlína zůstaly tramvaje jen v sovětském sektoru. Dneska zde jezdí 22 linek na skoro 200 kilometrech tratí. Za návštěvu však stojí i několik netypických malých izolovaných tramvajových provozů na východním okraji. Od počátku ovládla elektřina také vznik podzemní dráhy – U-Bahnu. První linka byla otevřena v roce 1902. Podzemní tratě se zpočátku stavěly v mělce uložených výkopech pod uliční úrovní a překrývaly se tenkým stropem tvořeným vozovkou. Metro však jezdilo i na mostech.

Co je metro a co rychlodráha?

V Berlíně postupně vznikla síť devíti linek metra s více než 170 zastávkami a délkou zhruba 150 kilometrů.

První elektrický vlak z roku 1879

Ve městě jsou vlastně dvě různé sítě podzemky. Starší s menším profilem, a tedy také s drobnějšími vozy (šířka 2,3 metru a výška 3,1 metru) zahrnuje linky U1–U4 a U12. Ostatní linky jsou mladší a využívají větší profil a také prostornější vozy (šířka 2,65 metru a výška 3,4 metru). Nejmladší úsek leží v centru města pod třídou Unter den Linden a nese označení U5.

Zatímco na metro upozorňují modré cedule s bílým U, zastávky rychlodráhy známé jako Stadtbahn nebo Schnellbahn, krátce S-Bahn, označuje velké bílé S v zeleném kruhu. Za zrod současného S-Bahnu se považuje 8. srpen 1924, kdy se rozjely první elektrické soupravy mezi Stettiner Bf. a Bernau. Za šest let byla už skoro celá síť městských a příměstských vlaků elektrifikovaná. Ale pozor. Berlín rád mate. Zatímco metro, v originále Untergrundbahn, tedy podzemní dráha, jezdí i na povrchu a na mostech, S-Bahn si to klidně zamíří do podzemí.

Rozdělení Berlína se nevyhnulo ani metru a rychlodráze. Řada úseků proto byla opuštěna nebo projížděla nepřátelským územím za zazděnými vstupy do stanic. Vznikly tak legendární stanice duchů, kterými vlaky projížděly ze Západu na Západ přes území východního Berlína. Po pádu berlínské zdi byl provoz na většině tratí obnoven a síť S-Bahn se dále rozrůstá. V současnosti ji tvoří 16 linek na více než 330 kilometrech tratí se skoro 170 stanicemi. Velká část sítě, přes 80 kilometrů, leží dokonce za hranicemi města.

Expresní **doprava**

Berlín stál u mnoha novinek a rekordů v železniční dopravě. V roce 1878 byla zavedena jedna z prvních lůžkových linek v Evropě z Berlína do Frankfurtu nad Mohanem. Dne 1. července 1880 vyjel z Berlína do Frankfurtu první restaurační vůz v Evropě a 1. května 1892 odtud vyrazil moderní rychlík D31/32 do Kolína nad Rýnem. V něm byly poprvé nasazeny podvozkové vozy s postranní uličkou a krytými přechody mezi vagony. Durchgangszug, krátce D-Zug, vytvořil v němčině označení pro rychlíky.

V květnu 1933 vyrazila z berlínského nádraží Lehrter první pravidelná linka, kterou šlo ve své době označit za vysokorychlostní. Fliegender Hamburger zvládl cestu do zhruba 290 kilometrů vzdáleného Hamburku za 138 minut cestovní rychlostí kolem 124 km/h. Následně vznikla síť 10 „létajících vlaků“ z Berlína třeba do Mnichova, Stuttgartu nebo Kolína nad Rýnem. V současnosti je Berlín křižovatkou rychlovlaků ICE. Spatřit tam lze skoro všechny typy německých rychlovlaků na devíti linkách ICE.

Stadtbahn prochází středem Berlína a využívají ji městské vlaky, příměstské spoje i rychlovlaky

Provoz metra po mostě Oberbaumbrücke byl obnoven po sjednocení Berlína v roce 1995

Po silnici, vodou i vzduchem

Berlín nabízí milovníkům dopravy zážitky také z jiných druhů transportu. Třeba autobusy, a dokonce i doubledeckery tam mají velkou tradici. První linky začaly jezdit už v roce 1905. Dnes ve městě funguje zhruba 200 linek a přes 1 400 městských autobusů několika typů včetně těch patrových. A víte, že na berlínském Postupimském náměstí byla v roce 1924 zřízena vůbec první semafory řízená křižovatka v Evropě?

Skoro všudypřítomná je vodní doprava, která zde má díky řekám Spréva a Havola, mnoha jezerům a desítkám kilometrů umělých kanálů ideální podmínky. V roce 1917 byl Berlín s více než 10 miliony tun přeloženého nákladu druhým největším říčním přístavem Německa. Nákladní doprava dodnes využívá několik přístavů, ale turisté zdejší vodní cesty znají hlavně díky vyhlídkovým plavbám.

Na své si přijdou i milovníci letecké dopravy. Ve městě fungovalo hned několik letišť a Berlín byl u mnoha jedinečných událostí v historii letectví. Třeba od června 1948 do května 1949 zavedli západní spojenci letecký most pro zásobování svých sektorů v době blokády západní části Berlína. Během skoro 300 000 letů přepravili 2,2 milionu tun zboží, potravin, stavebního materiálu nebo uhlí pro elektrárny. Za návštěvu stojí i bývalé letiště Templhof. Dnes slouží hlavně k odpočinku, ale lze si ho prohlédnout i v rámci komentované prohlídky. Letiště postavené v roce 1934 v architektonickém stylu nacionálního socialismu ve tvaru německé orlice představovalo revoluci v organizaci leteckého provozu. Berlín tak nabízí všem milovníkům dopravy velké množství zážitků na jediném místě. □

Kam zajít **do muzea**

» Německé technické muzeum Berlín disponuje rozsáhlou expozicí na téma železnice, silniční, lodní a letecké dopravy, vesmírných cest a dalších oblastí, jako jsou fotografie, film, výroba piva, cukru, papíru. Více na https://technikmuseum.berlin.de

» Berliner-S-Bahn-Museum má provizorní prostory u nádraží Gesundbrunnen. Nové výstavní prostory chystá u nádraží Lichtenberg ve východní části města. Více na https://s-bahn-museum.de.

» Muzeum Berlínské podzemní dráhy provozuje dopravní podnik BVG ve spolupráci se spolkem přátel podzemní dráhy. Je otevřeno každou druhou sobotu od 10:30 do 16 hodin (poslední vstup v 15 hodin) na stanici metra Olympiastadion. Více na www.bvg.de.

» U-Bahn-Cabrio – to jsou speciální dvouhodinové jízdy sítí berlínského metra v otevřených vozech. Organizují se od dubna do října a zájemce seznámí s historií a zajímavostmi zdejší sítě U-Bahn. Více na www.bvg.de.

Zajímá vás železnice hlouběji a chtěli byste si přečíst více článků s touto tematikou? Zkuste oborový magazín Železničář, který koupíte v ČD centrech a pokladnách nebo si jej můžete předplatit a získat navíc 4× ročně oboustranný plakát ve formátu A2. Více informací na stránkách zeleznicar.cd.cz

Tankujte raději v jídelním voze

Vyplatí se přesednout k nám.
www.cd.cz

České dráhy
Národní dopravce

Hladce
k informacím i zábavě

Sledujte sociální sítě ČD

- na Facebooku najdete tipy pro své výlety, pohledy do zákulisí ČD i soutěže
- to nejhezčí z cestování vlakem uvidíte na Instagramu i YouTube a z Twitteru získáte nejaktuálnější novinky

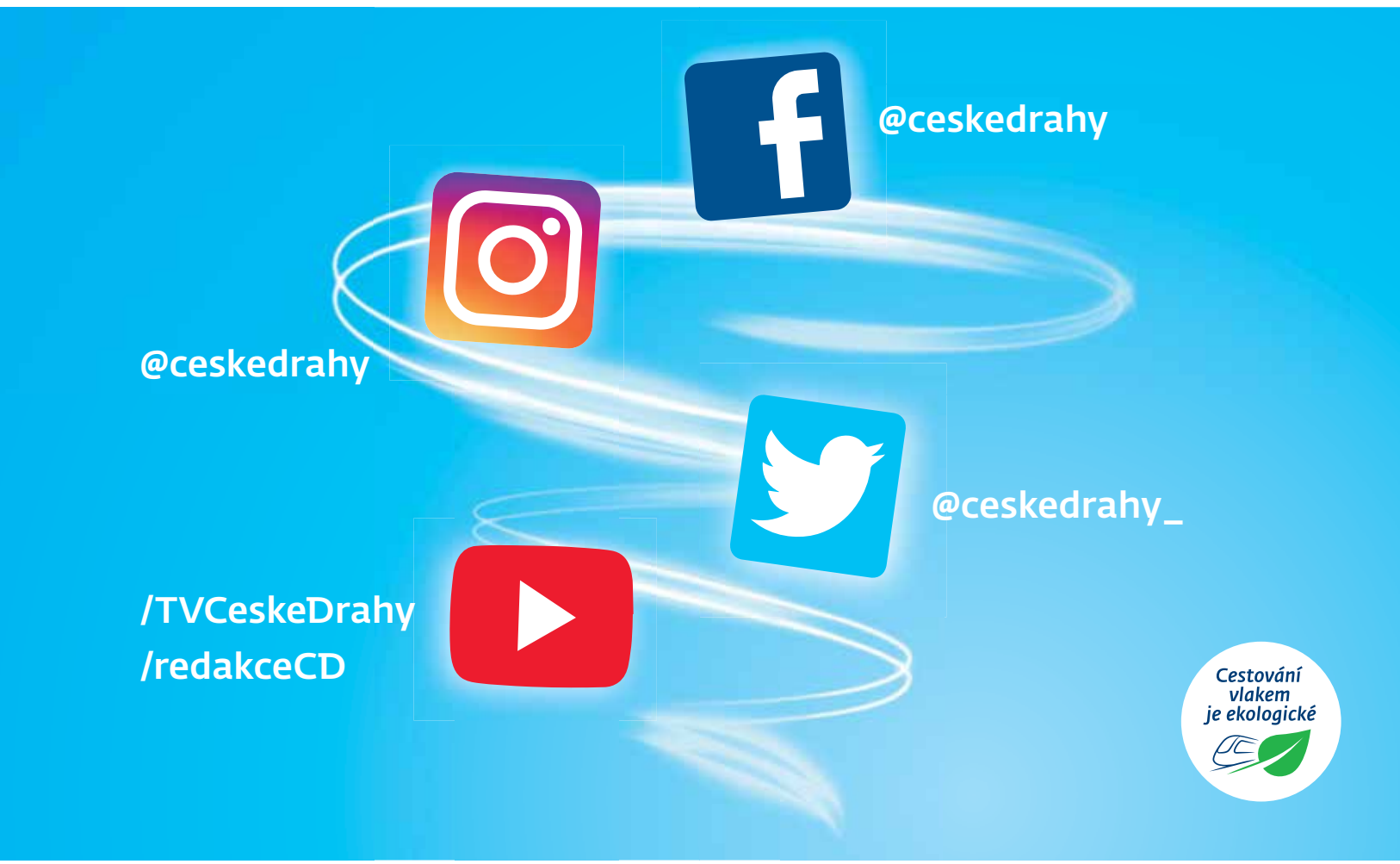

Pojeďte s námi.
www.cd.cz

České dráhy
Národní dopravce

ČD servis

Bezpečnost ve vlacích
Nová spolupráce
s Policií ČR

Můžete potkat ve vlaku
Štěpán Havran

Věrnostní program
ČD Body
Kde ušetříte
na vstupném

Články v této rubrice mají pouze informativní charakter.
Přeprava ve vlacích ČD se řídí tarifem ČD a SPPO.

BEZPEČNOST VE VLACÍCH ZA ASISTENCE POLICISTŮ

Chráníme cestující i vozidla

V rámci společného projektu Českých drah a Policie ČR mají i policisté v civilu nově povinnost ve vlacích národního dopravce pomoci vlakovým četám při řešení případných incidentů. Kromě toho ČD nadále řeší boj s graffiti a podnikají další opatření na zvýšení bezpečnosti cestujících.

Cestující chtějí vlaky rychlé, pohodlné, technicky spolehlivé – a v neposlední řadě bezpečné. To se týká všech skupin zákazníků bez rozdílu věku nebo pohlaví. I z tohoto důvodu začaly České dráhy v minulosti mimo jiné nakupovat velkoprostorová vozidla, ve kterých se lidé snadněji dočkají pomoci nebo rady při řešení nepříjemné, nebo dokonce stresující situace, a to jak od vlakových čet, tak od spolucestujících. Mezi nové projekty, kterými národní dopravce zvyšuje bezpečnost při cestování, patří spolupráce s Policií ČR. Ta začala letos v březnu.

Jízdné na In Kartě pro policisty

Zaměstnanci Policie ČR ve služebním poměru si nyní mohou pořídit v mobilní aplikaci Můj vlak virtuální In Kartu s aplikacemi IN 25, IN 50 a IN 100 se speciálním příznakem. Průvodčí pak při kontrole jízdenek a předložení takové In Karty ve vlaku zjistí, že se jedná o policistu. V případě, že během cesty dojde k bezpečnostnímu incidentu, může vlakový personál požádat přítomného policistu o pomoc – typicky při konfliktu s cestujícím bez platného jízdního dokladu.

Zapojení policisty pomůže díky jeho pravomocím urychlit řešení těchto situací, které mohou mít vliv i na zpoždění vlaku, protože není nutné čekat na příjezd policistů do nejbližší vhodné stanice. Za prvních deset dní využily nabídku přibližně dvě stovky policistů. Očekáváme, že se do tohoto společného projektu přidají další. Jejich zvýšená přítomnost ve vlacích umožní rychlejší komunikaci a zásah. Působit by mohla

i preventivně. V každém případě získají vlakové čety lepší informace o tom, kde se policisté, kteří na sobě nemají nebo běžně nenosí stejnokroj, nachází.

Odstraňování graffiti

Společně s Policií ČR řeší národní dopravce intenzivně i situaci v souvislosti s graffiti. Posprejované soupravy jsou problémem především ve velkých aglomeracích, typicky v Praze nebo v Brně. V loňském roce bylo evidováno asi 400 případů graffiti a škoda, kterou sprejeři způsobili, přesáhla pět milionů korun. Tato částka, která se bohužel každý rok opakuje v podobné výši, by přitom mohla být využita mnohem účelněji, například na zvýšení komfortu cestování nebo služeb.

České dráhy proto společně s policisty připravují další bezpečnostní akce. Mimo jiné se zintenzivní kontroly ve vytipovaných lokalitách a prohloubí spolupráce se Správou železnic. Podle policejních statistik souvisí asi čtvrtina všech případů nelegálního graffiti v Česku s železnicí, to znamená, že se objevuje na vlacích, ve stanicích či v depech.

Policie ČR se drážnímu prostředí věnuje soustavně, a to dokonce i na evropské úrovni. Loni v listopadu například probíhala akce BLUE 24, při které policisté působili na 1 700 nádražích, ve více než tisícovce vlaků včetně nákladních, přičemž zdokumentovali osm trestných činů, 190 přestupků a zadrželi 14 hledaných osob. Obdobná akce proběhla letos od 20. do 26. března.

Ochranka ve vozech

České dráhy si na zvýšení ochrany cestujících i personálu ve vlacích dlouhodobě platí soukromou bezpečnostní službu. Od roku 2012 národní dopravce spolupracuje se společností Securitas ČR. Agentura mimo jiné provádí dohled ve vlacích, případně asistuje při kontrole jízdních dokladů nebo při odhalování černých pasažérů. Pomáhá i při zjišťování pachatelů trestné činnosti (hlavně graffiti). Cestující se s jejich pracovníky mohou setkat především v dálkových spojích na koridorových tratích. □

Nová spolupráce **s Policií ČR**

- Příslušníci Policie ČR získají výhodnou aplikaci pro cestování na virtuálních In Kartách se speciálním příznakem.
- Na základě kontrol jízdních dokladů má personál ČD přehled o přítomnosti policistů ve vlacích.
- V případě bezpečnostního incidentu požádá vlaková četa policistu o okamžitou asistenci, čímž se urychlí řešení konfliktní situace a není potřeba čekat na příjezd hlídky do nejbližší stanice.

Počet případů graffiti **u Českých drah**

2020
501 případů s celkovou škodou 6,1 milionu Kč

2021
448 případů s celkovou škodou 5,8 milionu Kč

2022
401 případů s celkovou škodou 5 milionů Kč

Co říká **zákon**

Podle ustanovení § 10 zákona o Policii ČR vyplývá pro policisty povinnost provedení úkonu v případě, že je ohrožen veřejný pořádek nebo bezpečnost, a to i v době, kdy jsou mimo službu. V roce 2022 volal vlakový personál ČD příslušníky Policie ČR k téměř 500 případům, zejména k incidentům zahrnujícím cestující bez jízdních dokladů nebo pod vlivem alkoholu.

SAMOOBSLUŽNÁ VĚŽ PRO ÚSCHOVU KOL

s nižší cenou přes In Kartu

Se začátkem sezony přibývá výletníků na kolech. Právě na ně míří služba Biketower v podobě samoobslužných cyklověží, které stojí poblíž nádraží. Levná úschovna bicyklů může být pro zákazníky ještě výhodnější, pokud při nákupu použijí In Kartu Českých drah.

Pro výletníky s vlastním i vypůjčeným kolem je v provozu už řadu let služba Biketower. Bezpečná úschovna funguje pro bicykly různých typů a velikostí: městské, turistické, sportovní, elektrokola. Samoobslužný skladovací systém pracuje jako průmyslový robot a plní funkci moderní kolárny.

Uvnitř cyklověže můžete uskladnit kolo jakékoli hodnoty v bezpečném a suchém prostředí bez přístupu jiných osob. Na kolo neprší ani se na něj nepráší a je celou dobu monitorováno kamerovým systémem. Všechny uschované předměty jsou po dobu úschovy pojištěné proti poškození a krádeži. Na kole můžete nechat i příslušenství, pověsit přilbu na řídítka nebo na nosič položit tašku s nákupem. Kolo zůstane ve vodorovné poloze a nikdo se k němu nedostane.

Přístup k němu máte 24 hodin denně. V cyklověži ho lze zanechat nepřetržitě až 30 dní.

První den zdarma

Velkou výhodou služby Biketower je její nízká cena. Za jeden den úschovy zaplatíte symbolických 5 korun, s výjimkou cyklověže v Pardubicích a Hranicích na Moravě, kde úschovné činí 10 korun na den. Zákazníci ČD, kteří jsou držiteli bezkontaktní čipové In Karty, na které je nahraná některá z platných aplikací IN 25, IN 50, IN 100 a IN Business, mají prvních 24 hodin parkování kol v cyklověži zdarma, v případě Pardubic a Hranic na Moravě hradí první den pouze 5 korun.

Stejná sleva se dá za výše uvedených podmínek uplatnit přes virtuální In Kartu, pokud ji máte nahranou v operačním systému Android. Nezapomeňte, že sleva se neposkytuje na In Kartu, která nemá platnou zákaznickou aplikaci, a slouží tedy pouze jako elektronická peněženka nebo k prokázání věku, ani na zaměstnaneckou In Kartu.

Rychlá a jednoduchá obsluha

A jak máte In Kartu přesně použít? Kolo si v cyklověži uložíte podle pokynů. Až ho budete vyzvedávat, načtěte úschovní lístek. Po zobrazení částky k zaplacení přiložte bezkontaktní čipovou In Kartu, případně přiložte telefon s virtuální In Kartou (druhá varianta je možná jen v cyklověžích v Hranicích na Moravě, Milovicích a Přerově). Následně se vám cena sníží.

Pokud se chcete podívat pomocí chytrého telefonu nebo tabletu, kolik je aktuálně volných pozic v konkrétní úschovně, stačí načíst QR kód vyvěšený na každé cyklověži a na webových stránkách. Kapacita obvykle bývá dostatečná, odbavení je navíc rychlé a jednoduché – do 25 vteřin je kolo bezpečně uložené. □

Kde funguje služba Biketower

K dispozici servisní stojan s pumpou
Milovice*, Hranice na Moravě*, Beroun, Šumperk, Trutnov, Kolín, Moravská Třebová, Poděbrady, Litoměřice, Břeclav

K dispozici nabíjecí stojan na elektrokola
Lysá nad Labem**, Čelákovice

Standardní rozsah služeb
Jaroměř, Hodonín, Třinec, Pardubice, Přerov*

**Lze využít slevu přes virtuální In Kartu (ne na iPhonech).*
***K dispozici je též servisní stojan s pumpou.*

VĚDA A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO RODINNÁ ZÁBAVA

ve věrnostním programu ČD Body

Máte doma zvídavé děti? Chcete se sami populární formou poučit o posledních převratných objevech v oblasti vědy a techniky? Rádi byste si naplánovali rodinný výlet? Pokud na všechny otázky odpovídáte kladně, přinášíme vám inspiraci. A ještě k tomu ušetříte díky nasbíraným ČD Bodům.

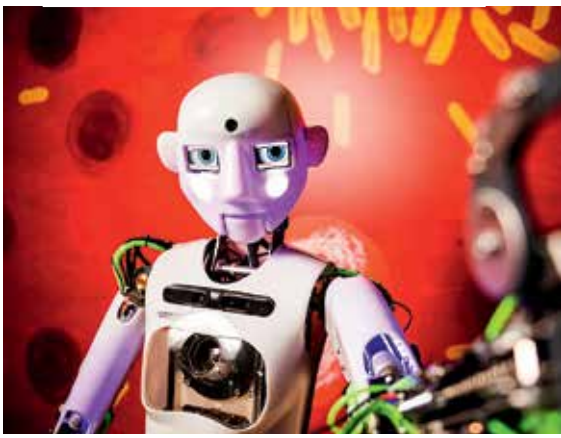

Představujeme vám nového partnera věrnostního programu ČD Body. Je to Česká asociace science center. Provozují jedinečná místa včetně planetárií a hvězdáren, kde se věda stává zábavou pro dva miliony návštěvníků všech věkových kategorií ročně.

Expozice a show v Liberci

Přijeďte navštívit vědecko-zábavní centrum iQLANDIA a iQPARK v Liberci. Vše si tady můžete osahat a vyzkoušet na vlastní kůži! Čeká vás 11 expozic, přes 400 interaktivních exponátů a planetárium. V ceně vstupenky do expozic jsou i badatelské aktivity, science show nebo workshopy. Centrum je primárně určené pro všechny návštěvníky od osmi let, ale často sem přichází také rodiny s mladšími dětmi. Návštěva zabere průměrně 4–6 hodin, v budově se proto nachází také restaurace.

Zábava v Brně

Nejdříve rozpoutat tornádo a ustát zemětřesení, pak vstoupit do obřího srdce nebo si vyzkoušet trénink pilota stíhačky? To všechno můžete zažít v zábavním parku VIDA! u brněnského výstaviště. Na ploše přes 6 200 metrů čtverečních najdete více než 180 interaktivních exponátů, díky kterým můžete objevovat, jak funguje svět kolem nás. Užijte si kutilskou dílnu nebo představení s pokusy. Ve VIDA! běží program pro malé i velké objevitele po celý den. Na nejmladší tu čeká dopravní hřiště, obří piano nebo oblíbený tobogan.

Svět techniky v Ostravě

Science centrum v Ostravě se zaměřuje na popularizaci především technických a přírodovědných oborů. Tvoří ho dva sousední objekty. Malý svět techniky – U6 je zakomponovaný v původní industriální budově. Návštěvníci zde odhalí tajemství vynálezů a zavítají do historie technického pokroku. Velký svět techniky naleznete v moderní a nové budově. Uvnitř čekají interaktivní expozice Svět přírody, Svět civilizace, s tematikou udržitelnosti, Svět vědy a objevů. Nechybí ani 3D kino a Divadlo vědy.

Pevnost poznání v Olomouci

Jakmile otevřete brány Pevnosti poznání Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, čekají na vás čtyři expozice s desítkami originálních exponátů, které vznikly přímo v dílnách pevnosti. A především se vás ujmou akční průvodci z řad studentů vysoké školy, kteří vás provedou pestrou historií města, seznámí vás s pozoruhodnými živočichy a rostlinami, odhalí tajemství mozku a promítnou vám film v planetáriu. □

Kolik ušetříte **na vstupném**

- iQLANDIA a iQPARK v Liberci – za 60 ČD Bodů získáte slevu 20 % na vstupném při nákupu online.
- Svět techniky v Ostravě – za 60 ČD Bodů získáte slevu 20 % na vstupném.
- VIDA! science centrum v Brně – za 70 ČD Bodů získáte slevu 20 % na vstupném.
- Pevnost poznání v Olomouci – za 70 ČD Bodů získáte k jedné zakoupené vstupence druhou zdarma.

česká asociace science center

Více na
www.sciencecentra.cz

Štěpán Havran

SPOLEČNĚ VYTVÁŘÍME AUTENTICKÝ FESTIVAL,
na kterém se budou všichni bavit

Nadaný a šikovný Štěpán Havran patří mezi výrazné olomoucké osobnosti a patrioty. Ačkoli vystudoval fakultu tělesné kultury, své organizační schopnosti i kreativní přístup využil při tvorbě koncepce originálního festivalu, na kterém vystupují umělci nejrůznějších žánrů zdarma a přímo v ulicích. Zapojit se do něj může každý přímo na místě.

Při organizaci festivalu Olomouc (o)žije

Cítíte se více jako sportovec, nebo jako umělec?
Asi od každého trochu. Jsem všestranný ve sportu, ale nejvíce mě to vždy táhlo k umění, k divadlu. Pohyb je člověku přirozený, nabíjející, v tvorbě je zase autenticita. Dokážu třeba půl dne jen tak bloumat galerií, a i když znalec rozhodně nejsem, obrazy ke mně promlouvají. Přemýšlím nad tím, co, kdo a jak chtěl svou tvorbou vyjádřit.

Prý umíte pilotovat letadlo.
S kamarádem pilotem provozujeme vyhlídkové lety. Starám se spíše o organizaci na zemi, on o pohodu ve vzduchu. Letadlo ve vzduchu udržím, přistání bych však raději nechal na něm.

Jak jste prožíval dva roky pandemie?
Měl jsem více času na rodinu a na přátele. Moje máma je z osmi dětí, táta z pěti, dohromady mám přes 40 bratranců a sestřenic. Takže si dokážete představit, jak vypadají třeba naše vánoční setkání, když už má většina také své děti. U nás se vždy kladl velký důraz na vztahy. Během lockdownu mohl člověk věnovat více pozornosti svým nejbližším, četbě a přírodě. Takže zpětně to možná paradoxně hodnotím jako velice obohacující čas.

Pamatujete si okamžik, kdy vás napadlo, že dáte dohromady festival Olomouc (o)žije?
Podobný koncept jsem nosil v hlavě už delší dobu. Vždy jsem si říkal, že právě takový festival by mě bavil a nikde jsem na něj nenarazil. Festivaly jsou většinou svázané pravidly, jsou zaranžované, bývá velký distanc mezi umělcem a návštěvníkem, který popíjí pivo někde pod pódiem a snaží se v davu vlnit do rytmu hudby. Vizí festivalu Olomouc (o)žije je bourat tyto regule, dávat prostor spontánnosti, autenticitě, blízké komunikaci mezi umělcem a vystupujícím a přinášet na obě strany radost. Věřím, že se nám daří vytvářet atmosféru, za kterou lidé normálně jezdí do vinných sklípků na jižní Moravu nebo na prázdniny na jih Evropy. Proč si takovou náladu neudělat přímo v Olomouci? Když se člověk otevře emocím, které hudba vzbuzuje, není svázaný pravidly, má kolem sebe přátele, pak to baví prostě každého. Na druhou stranu, akce, které organizuju, si sám moc neužívám. To je bohužel úděl organizátora, odpovědnost svazuje. Vnímal jsem sice, že všechno vychází, ovšem jak akce rezonovala v lidech a umělcích, se ke mně doneslo až ze zpětných reakcí.

Vizitka

Narodil se ve Šternberku, vystudoval Fakultu tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci. Věnuje se ochotnickému divadlu, hraje na hudební nástroje a miluje cestování. V době pandemie přišel s myšlenkou netradičního městského festivalu Olomouc (o)žije. Na prvním ročníku v červnu 2021 vystoupilo přes 60 umělců, a to bez nároku na honorář. Za organizaci akce obdržel Cenu města Olomouce za počin roku. Letošní ročník se koná v sobotu 24. června. Více informací na www.olomouczije.cz.

Za uspořádání festivalu jste obdržel Cenu města Olomouce za počin roku 2021. Co to pro vás znamená?
Ocenění patří všem zúčastněným kapelám, sólistům, buskerům, zapojeným podnikům a podporovatelům, kteří této na první pohled bláznivé myšlence dali důvěru. Jsou místa, kde vystupující hrají jen do 50 metrů od sebe. Na začátku nikdo moc nevěřil, že by to celé mohlo dohromady fungovat. Když se k nadšení umělců přidal respekt jednoho ke druhému a touha lidí znovu se bavit po dlouhém půstu bez kultury, vznikla neopakovatelná atmosféra. Velkou podporu jsme dostali i od města Olomouc, které si moc vážíme.

Na koho nebo na co se vy osobně nejvíce těšíte v rámci letošního ročníku?
Na atmosféru, která vypukne v sobotu 24. června. Troufám si říct, že svou živostí bude unikátní nejen v Česku. V centru Olomouce se prostřídá asi stovka vystupujících bez pódií. Celý festival je navíc zdarma. Hudebníci hrají jen za příspěvek do klobouku. Mám radost, že lidé jsou štědří. Letos se návštěvníci mohou těšit třeba na výstavu fotografií v ulicích, uvidí i snímky Jindřicha Štreita. Lákadel a překvapení bude hodně, vše budeme postupně odhalovat na našich sociálních sítích a webových stránkách.

Vystupujete na festivale i vy osobně?
Něco umím na trumpetu, kytaru, housle, ale budou tam mnohem lepší hudebníci, než jsem já. Vystoupit však může každý. Třeba si přinese vlastní hudební nástroj, sedne někam na patník a muzicíruje s přáteli nebo si na některém z takzvaných Happy Points může vyzpívat pivo, zmrzlinu nebo jinou odměnu. Nejde o výkon, nýbrž o snahu a zábavu v režii zapojených podniků, které odměny věnují, za což jim patří velký dík.

Olomouc má velmi dobré železniční spojení se zbytkem republiky. Jak často a kam jezdíte vlakem?
Jízdu vlakem mám moc rád. Nejraději z okna pozoruju přírodu, za kterou po železnici vyrážím nejčastěji. Dráha pro mě měla vždy své specifické kouzlo, mám s ní spojený nespočet pěkných zážitků, o které bych se při jízdě autem určitě ochudil. Jednou bych se chtěl vlakem podívat do Rumunska na hudební festival Banát nebo projet transsibiřskou magistrálu. Mimochodem, stopem jsem dojel z Olomouce až do Barcelony, takže dobrodružného ducha mám v krvi. □

VÝLETY ZE ŽILINY DO SKAL MALÉ FATRY

krajem Jánošíka a čachtické paní

Na severozápadě Slovenska leží historické město Žilina, které je ideálním centrem pro výlety a poznávání okolních dolin a vrchů. Na dosah odtud máte Strážovské vrchy se Súľovskými skalami, Kysuce a Malou Fatru. Je tu i řada památek jako malebné kostelíčky, zříceniny, zámky či dřevěná stavení.

Lázně v Rajeckých Teplicích

Foto: Shutterstock a Wikimedia

Žilina je snadno dostupná po železnici prakticky ze všech koutů České republiky. Cesta z Prahy do Žiliny trvá jen něco přes pět hodin a z Olomouce necelé tři hodiny. Vlaky jsou obvykle klimatizované, s wi-fi, elektrickými zásuvkami a možností přepravovat v nich kola. Místní železniční nádraží stojí na okraji centra, s nímž ho spojuje pěší zóna. Hned vedle je také autobusové nádraží, ze kterého odjíždí spoje do okolních vesnic.

Okolo Mariánského náměstí

Na místě současné Žiliny je zdokumentované osídlení už ve starověku. V 9. století zde vybudovali první románský kostelík. Město, jak jej známe dnes, založili němečtí kolonisté na počátku 14. století a zaznamenalo rychlý vzestup. Stalo se centrem místního obchodu i řemesel, konaly se v něm důležité trhy. O jeho významu dodnes vypovídají bohaté historické měšťanské domy s podloubím okolo čtvercového Mariánského náměstí. Na několika místech najdete příjemné restaurace s posezením uvnitř a za příznivého počasí též venku na předzahrádkách na náměstí.

Dominantou tohoto místa jsou věže kostela Obrácení sv. Pavla, který je zasazený přímo mezi domy na náměstí. Na rynku se nachází také historická studna nebo radnice, na jejíž fasádě je od roku 1994 umístěná zvonkohra, a v podzemí naleznete gotické sklepy, v nichž se v současnosti pořádají různé výstavy. S náměstím je spojená legenda, že v jeho podzemí začínala tajná chodba na nedaleký zámek Budatín.

Od katedrály na zámek

Na okraji historického centra nad náměstím Andreje Hlinky je k vidění symbol města – původně gotická a později renesančně upravená katedrála Nejsvětější Trojice a vedle samostatně stojící 46 metrů vysoká zvonice nazývaná Burianova věž. Jen o několik kroků dále je jedno z moderních obchodních center, kde se můžete oddat nakupovací mánii.

Další zajímavostí, která stojí za návštěvu, je zámek (nebo také hrad) Budatín na soutoku Váhu a Kysuce. Zmínky o něm pochází již ze 14. století. V historii

Katedrála Nejsvětější Trojice a Burianova věž v Žilině

Zřícenina Strečno

Skanzen v Čičmanech

mnohokrát změnil majitele a ti provedli spoustu stavebních úprav. V 19. století dostal zámek klasicistní podobu, pak ale vyhořel a později ho opět obnovili podle soudobých požadavků.

Se zámkem se pojí legenda o zazdění krásné Kateřiny, dcery hradního pána Gašpara Suňoga. Ta se zamilovala do nesprávného muže a za to ji stihl trest zazděním. Podle pověsti je ve věži na místě hrůzného činu dodnes erb rodu Suňogů a dívky k němu přichází, aby se

ho dotkly a přinesl jim štěstí při hledání toho pravého. Pokud však chcete slyšet celý příběh, který má mnoho zvratů, bude nejlepší, když se do zámku vydáte osobně.

Vyjížďky údolím Váhu

Žilina je centrem regionu a významným dopravním uzlem, a tak je výhodná jako základna pro poznávání okolí. Vlakem je možné vydat se údolím Váhu například do Bytče. Hlavním turistickým magnetem je místní zámek a především jeho Svatební (Sobášny) palác, který postavili v roce 1601 jako místo rodinných oslav, zejména pak pro konání svatebních hostin sedmi dcer tehdejšího pána. Na zámku byl prý jako voják i Juraj Jánošík, který se po návratu z vojny stal slavným zbojníkem, a probíhal zde soud se služebníky Alžběty Báthoryové, proslulé čachtické paní.

Bytča může být nástupním místem pro zdolání kouzelných Súľovských skal ve Strážovských vrších. Nedaleko nádraží v obci Hrabová začíná jedna z turistických značených cest do jejich nitra. Přes vrchy lze po dalších turistických cestách dojít okolo zříceniny hradu Hričov na okraj Žiliny nebo po jiné cestě přes rozlehlý areál zříceniny hradu Lietava do železniční stanice Lietavská Lúčka v údolí říčky Rajčianky.

Lázně i výšlap do hor

Toto údolí nabízí mnoho zajímavých cílů pro jednodenní výlety i delší pobyt a ze Žiliny je snadno dostupné vlakem nebo autobusy. V Rajeckých Teplicích a Rajci se nachází termální koupaliště, golfové hřiště nebo lyžařské areály Čičmany a Fačkovské sedlo. Když se údolím vydáte dále do hor, můžete dojet až do Čičman, proslavených místním skanzenem lidové architektury.

Proti proudu Váhu je možné dojet vlakem do Strečna, kde je jedna z nejznámějších a nejhezčích slovenských zřícenin, která dominuje okolí. Z vesnice Strečno lze podniknout také turistický výšlap do pohoří Malá Fatra stejně jako z obce Terchová, spojené s legendárním zbojníkem Jánošíkem. □

Z historie

» K rozvoji města i kraje významným způsobem přispěla železnice. V roce 1872 bylo zprovozněno spojení do Bohumína a v roce 1883 do Bratislavy (tehdy Prešpurku).

» Právě v Žilině byla 6. října 1938 vyhlášena slovenská autonomie, která ale vydržela jen pár měsíců (do 14. března 1939).

» V roce 1960 byla ve městě otevřena Vysoká škola dopravní, přeměněná v roce 1996 na Žilinskou univerzitu.

Z legend a pověstí

Nejslavnější zbojník Juraj Jánošík se narodil v Terchové a byl popraven (mimo jiné za vraždu) v pouhých 25 letech v Liptovském Mikuláši v roce 1713. Část veřejnosti ho stále oslavuje jako hrdinu a věří, že byl dokonce obdařený nadpřirozenými schopnostmi (kouzelná valaška, čarovný opasek).

Mezi slavné slovenské legendy patří i ta o čachtické paní, hraběnce Alžbětě Nádašdyové, rozené Báthoryové. V roce 1611 byla v Bytči odsouzena za sériové vraždy, nebyla však popravena, ale zemřela v samovazbě o tři roky později. Dnes se někteří pokouší dokázat, že šlo o justiční omyl.

DO OLOMOUCE NA FESTIVAL AFO

za dokumenty světové úrovně

Vydejte se vlakem do moravské metropole, kde vrcholí přípravy 58. ročníku festivalu AFO. Přijeďte se podívat na nejstarší, ale přitom navýsost aktuální přehlídku dokumentárních filmů v Česku. Akce se koná poslední týden v dubnu v různých koutech Olomouce.

Šestidenní oslava vědy, poznání, filmu a umění – to je AFO. Těšit se můžete na filmové projekce, přednášky, workshopy, výstavy i koncerty. Čekají na vás již klasické body programu, kterými jsou Mezinárodní a Československá soutěž populárně-vědeckých filmů a také Soutěž krátkých filmů.

Motiv ozvěny

„Myslíme i na nejmenší návštěvnice a návštěvníky, pro které připravujeme sekci AFO Junior. Stálicí je i program Music is Science, plný koncertů a večírků, sekce Věda v popkultuře a program pro profesionální publika Industry 4Science. Podíváme se do archivů vědeckých filmů v programu Archivní horečka a oslavíme 450 let Univerzity Palackého," zve na letošní ročník ředitelka festivalu Eva Navrátilová.

Zastřešujícím tématem AFO58 je ECHO. Jde o motiv ozvěny, který podtrhuje potřebu spolupráce mezi vědními obory a nutnost propojení výzkumu s jeho popularizací. Vizuální identita festivalu se zrodila v nahrávacím studiu ve spolupráci řady tvůrců, kteří jev ozvěny uchopili pomocí vibrací, neslyšitelných frekvencí či proudu vzduchu řinoucího se z reproduktorů.

Příspěvky světové kvality

Mezinárodní festival populárně-vědeckých filmů AFO je ve své oblasti jedním z nejvýznamnějších v Evropě. Jeho cílem je pomocí filmů mapujících přírodní, humanitní i sociálněvědní obory představovat vědu jako atraktivní, dynamickou a rozmanitou sféru. Do festivalových soutěžních sekcí se každoročně přihlašují stovky dokumentárních filmů a televizních pořadů, své snímky tradičně přihlašují i renomované stanice, například BBC, Discovery Channel nebo National Geographic. Jde o jedinečný festival v České republice, který hostil vědkyně a vědce, jako je evoluční biolog Richard Dawkins, vizionář robotiky Hiroši Išiguro nebo filozofka zabývající se umělou inteligencí Susan Schneider.

Hybnou organizační silou festivalu jsou již od roku 1966 především současní a bývalí studenti Univerzity Palackého v Olomouci. Možnost zasáhnout do chodu velké produkčně náročné akce je pro ně ideální příležitostí, jak si otestovat a rozvinout vlastní schopnosti a dovednosti. □

Co, kdy a kde?

Festival AFO se koná od úterý 25. dubna do neděle 30. dubna. Přesný program včetně lokací najdete na webových stránkách. V čase festivalu i mimo něj je možné podobně jako u jiných zavedených platforem vstupovat do databáze nejzajímavějších filmů z dané oblasti a dle libosti je sledovat. A to vše zdarma na platformě Watch and Know.

Více na **www.afo.cz**

Vlakem do Švýcarska

sleva 20 % na dvoudenní skipas ve ski resortu Davos Klosters

© Destination Davos Klosters / Matthias Paintner

Cestování vlakem je ekologické

Přímý noční spoj Praha–Curych

- moderní lůžkové vozy
- ze stanice Buchs návazné spojení do ski resortu
- sleva na skipas po předložení jízdenky ČD od 21. 1. do 23. 4.

Pojeďte s námi.
www.cd.cz/cdski

České dráhy
Národní dopravce

Egypt

Text a foto: Kateřina Konvalinová
IG: svet_v_klobouku

ZATMĚNÍ SLUNCE VE STÍNU PYRAMID

s disketou a kapkami deště

Egypt a jeho tajemství mě fascinovaly již od dětství. Nechápala jsem, že i po více než 4 500 letech můžeme na vlastní oči spatřit jeden ze sedmi divů světa. Existuje tolik nepotvrzených teorií, které se k pyramidám vážou. O to více toto místo každoročně láká velké množství turistů. Proto jsme ho ani my nemohli z našeho cestovatelského seznamu vynechat.

Noční pohled na pyramidy ze střechy hotelu

Shánění taxislužby v Gíze

Stojíme na Letišti Václava Havla Praha a na tabuli u odbavení svítí Káhira. V ruce svírám pas, na zádech mám batoh a jsem napjatá, co že nás to vlastně čeká. Vízum, které je do Egypta potřeba, jsme si zařídili online. V letadle nám ještě letuška přináší vstupní karty, které musíme vyplnit a předložit při celní kontrole. Všichni cestující zmateně hledají po kapsách propisky, aby mohli papíry vyplnit.

Přilétáme v noci, takže můj plán, že bych snad mohla zahlédnout pyramidy z letadla, se nekoná. Už se nemůžu dočkat, až je uvidím. Než vyjdeme z letiště, jdeme si rozměnit peníze. Platí se tady egyptskou librou a je lepší, když máte nejmenší bankovky. Každý tady většinou čeká, že mu za jeho služby dáte nějaký ten bakšiš. Co že to je? Můžete tomu říkat spropitné, almužna, úplatek, zkrátka drobný peníz.

Vrcholky pyramid hned u hotelu

Ubytování máme objednané přímo v Gíze u areálu s pyramidami. V hotelu jsme si domluvili také odvoz z letiště. U výstupu z příletové haly již vidíme mladého muže, který má na cedulce napsané naše jméno. Jmenuje se Ahmed, což prý znamená ten, kdo neustále děkuje Bohu. Hned po nástupu do auta nás seznámí s tím, jak je to tady vlastně s dopravou. Taxíky jsou tu různé, ale nejčastěji potkáte staré bílé, které nemají taxametr ani klimatizaci – s řidiči musíte o ceně smlouvat. Projíždíme rušnou Káhirou a já nevím, na kterou stranu se dívat dříve. Auta troubí jako o závod, jako by to byl tajný signál. Každopádně si všichni řidiči tak nějak rozumí, protože si z dvouproudové silnice umí udělat i čtyřproudovou.

Každý tady většinou čeká, že mu za jeho služby dáte nějaký ten bakšiš. Můžete tomu říkat spropitné, almužna, úplatek, zkrátka drobný peníz.

Čím více se blížíme ke Gíze, tím více cítím napětí, až na vlastní oči uvidím slavné pyramidy. Konečně zastavujeme u hotelu. Koukám z okénka auta a hledám je. Pořád nic nevidím a mžourám do osvětlení hotelu. „Vždyť stojíme přímo u pyramid," směje se Ahmed. A najednou v šeru zahlédnu tmavý vrcholek. Dech se mi tají. Jsem nadšená a těším se na ráno. Ani dospat nemůžu. Vyjdu na malý balkon a stojím v němém úžasu. Teď je to tady přede mnou v plné parádě. Slunce právě vychází a obkresluje vrcholky tří pyramid i sfingu, která leží před nimi. Je to nádhera. Pod okny se potulují divocí psi. A místní se chystají na nové turisty. Přichází k areálu s pyramidami se svými velbloudy a koňskými povozy. Venku už to žije.

Nejpotřebnější fráze v Egyptě

Hodíme do sebe snídani na terase našeho hotelu, odkud je výhled na pyramidy opravdu dechberoucí, a vyrážíme ke vstupu do areálu. Jsem překvapená, že tu jsme skoro sami. Tolik velbloudů jsem nikdy v životě neviděla. Všechno zběsile fotím. Jakmile velbloudář zahlédne mé nadšení, ihned volá a láká mě na projížďku. Chytře jsem se naučila asi tu nejpotřebnější frázi v Egyptě, kterou jsem mu slušně poděkovala: La, šukran – ne, děkuji. Velbloudář mi pochválí mou arabštinu a jde pokoušet štěstí jinam. Kdybych jen v tu chvíli věděla, kolikrát ještě tuto větu budu muset za těch pár dní použít.

Čím jsme blíže, tím se pyramidy stávají vyššími a ohromnějšími. Rozhodli jsme se, že se podíváme do té nejvyšší – Chufuovy. Její současná výška je 138,8 metru, o devět méně než v minulosti. A na stavbu se použilo přes 2,3 milionu kamenných bloků. Každý váží kolem 25–80 tun. Vystoupáme ke vstupu a rozhlížíme se. Představuji si, jak to asi uvnitř pyramidy vypadá. Nevím, kde se to v mé hlavě vzalo, ale v mých představách je vnitřek prostorný, plný hieroglyfů a skrytých pastí. Jenže ono je to úplně jinak.

Uvnitř hrobky faraona

Vstupujeme úzkou chodbou. Kolem nás jen kamenné zdi. Holé, bez jakéhokoli zdobení. Je tu dusno, těžký a vydýchaný vzduch. Postupujeme dále a teče z nás pot. Chodba je strmá a v některých místech máme co dělat, abychom se vyhnuli těm, kdo se vrací ven. Někde se musíme i dost sehnout. Někteří dokonce raději lezou po čtyřech. Rozhodně to není nic pro klaustrofobiky. Cesta

Toulavých psů je zde hodně

Návštěva Chufuovy pyramidy

končí v Královské komoře, kde opět není žádné zdobení, jen holé zdi a prázdná žulová truhla. Nikdo přesně neví, k čemu sloužila. Nemá nápisy a je vytvořená z jednoho kusu kamene. Fakt, že vchod do místnosti je menší než truhla samotná, naznačuje, že zde musela být umístěna během stavby pyramidy ještě před uzavřením komory. Znovu se mi potvrzuje, že vše je zde opředeno tajemstvím.

Jelikož jsme v poušti a něco jsme už nachodili, hlásí se ke slovu hlad a žízeň. Volba je jasná: panoramatická restaurace 9 Pyramids Lounge! Zhýčkaní servisem z Istanbulu si objednáváme čaj s představou, že si s ním lehneme do polštářů a budeme sledovat pyramidy. Jsme trochu zklamaní, když nám místo malinkých skleniček, na které jsme si zvykli v Turecku, přinesou klasické hrnky a místo čerstvého sypaného čaje klasický sáčkový. Ale výhled je i tak božský stejně jako lenošení v písku. Slunce už začíná zapadat a my se pomalu odebíráme do hotelu za zběsilého pískotu ochranky, která nahání turisty jako stádo ovcí ven z areálu. Zřejmě nejlepší způsob, jak dát v tak velkém prostoru najevo, že se bude zavírat.

Procházíme se ulicemi Gízy a nasáváme běžný život. Kolem nás běhají děti, psi, místní nás zdraví a ptají se, zda jsme se neztratili. Kolem cesty odpočívají znavení velbloudi a koně. Se soumrakem rozhodně ruch v ulicích neutichá. Spíše naopak. Míjíme pekárny, obchody se suvenýry, kavárny a mnoho dalších provozoven. Každý nás s úsměvem vítá: „Welcome to Egypt." A zve nás dále. Jsme už ale unavení, však je zítra taky den. A ne ledajaký. Navštívíme Sakkáru.

Sfinga odkrytá z písku

Byla jsem překvapená, jak je sfinga malá. V mých představách měla být obrovská. Ani se mi nechce věřit, že tahle socha, která má tělo lva a hlavu člověka, byla skoro celá ukrytá pod nánosy písku. Ven vyčnívala pouze její hlava. Však se ji podařilo kompletně odkrýt až v roce 1925. Mému zájmu neušel ani její nos. Mělo se totiž za to, že o něj přišla kvůli Napoleonovým vojákům. Ale staré kresby z 18. století ukazují, že nos sfinze chyběl už před jejich příchodem.

Odpočinek v 9 Pyramids Lounge

Procházka po obchodech a ulicích Gízy

Jak komunikovat s vnějším světem

Ráno je tu a vydáváme se na jedno z nejstarších faraonských pohřebišť. Náš pan taxikář si chce zřejmě vysloužit nějaký bakšiš, protože po cestě zastavuje u silnice a přináší do auta banány, abychom si prý vzali. Rozhodně je milý. Dokonce se s ním domlouváme, že na nás počká, než si areál prohlédneme. A hlavně, dnes je ten den, kdy se na nebi odehraje částečné zatmění Slunce. Doma v Praze jsem si našla prastaré diskety, přes které jsem jako malá už kdysi jedno zatmění pozorovala. Přivezla jsem si je s sebou jako největší poklad.

Na dnešní den předpovídali déšť, ale jak jsem si přečetla na internetu, v Egyptě prší snad jen dvakrát za rok. Zatmění by mělo začít kolem poledne, a tak si mezitím jdeme prohlédnout nejstarší egyptskou pyramidu. Tou je stupňovitá 62 metrů vysoká Džoserova pyramida. Postavil ji architekt Imhotep. Po 14 letech oprav se tato památka otevřela pro veřejnost v březnu 2020. Cesta k ní je celkem dlouhá a lemovaná kamennými sloupy ve tvaru svazků papyru nebo palmových větví. Přímo do pyramidy je tentokrát přístup mnohem příjemnější. Jdeme prostornou chodbou až k velkému otvoru. Nakloníme se přes zábradlí o pět pater níže a v hloubce 28 metrů spatříme pohřební kryptu tvořenou 32 žulovými bloky, které váží 176 tun. Vnitřek je opět bez ozdob.

Ve spleti uliček nacházíme barevné lampičky, zlato, koření, oblečení, boty a spoustu dalšího. Na každém kroku nám prodejci předvádí své zboží.

Procházíme si areál zvenčí a náš zájem upoutá kamenná stavba (serdab), ve které jsou jen dva průzory. Díváme se jimi zvědavě dovnitř a setkáme se s pohledem sochy krále Džosera v životní velikosti. Takto si prý zajistil možnost, aby jeho duše komunikovala s vnějším světem a on mohl pozorovat rituály a festivaly, které se odehrávají na dvoře před ním. Také jeho pohled směřuje na severní oblohu, kde hvězdy nezapadají pod obzor, což bylo považováno za znamení nesmrtelnosti. Socha je kopií originálu – ten najdete v Egyptském muzeu v Káhiře.

Den, kdy zmizí Slunce

Hodinky již ukazují, že zatmění by mělo začínat. Zvednu zrak k nebi, po kterém se zrovna ženou mraky. Ach jo, snad něco uvidíme. Slunce se mezi oblaky ukazuje, a tak beru disketu a směřuji svůj pohled na nebe. Zatím se nic neděje. Procházíme tedy dále areál. Jdeme si prohlédnout další, menší hrobky, které patří různým princeznám a členům královské rodiny. Tady konečně vidíme první pořádné kresby a hieroglyfy na stěnách. Po chvíli opět beru nedočkavě disketu a vzhlížím k nebi. A je to tady! Už to začalo! Slunce se začíná „ukrajovat" a já nadšeně poskakuji.

Někteří turisté se snaží zatmění přes disketu vyfotit, ale marně. Volají k nám další, aby se šli také podívat. Mám pocit, jako bych objevila Ameriku, a mám velkou radost. Kdo asi poprvé vidí něco takového, je místní velbloudář, který

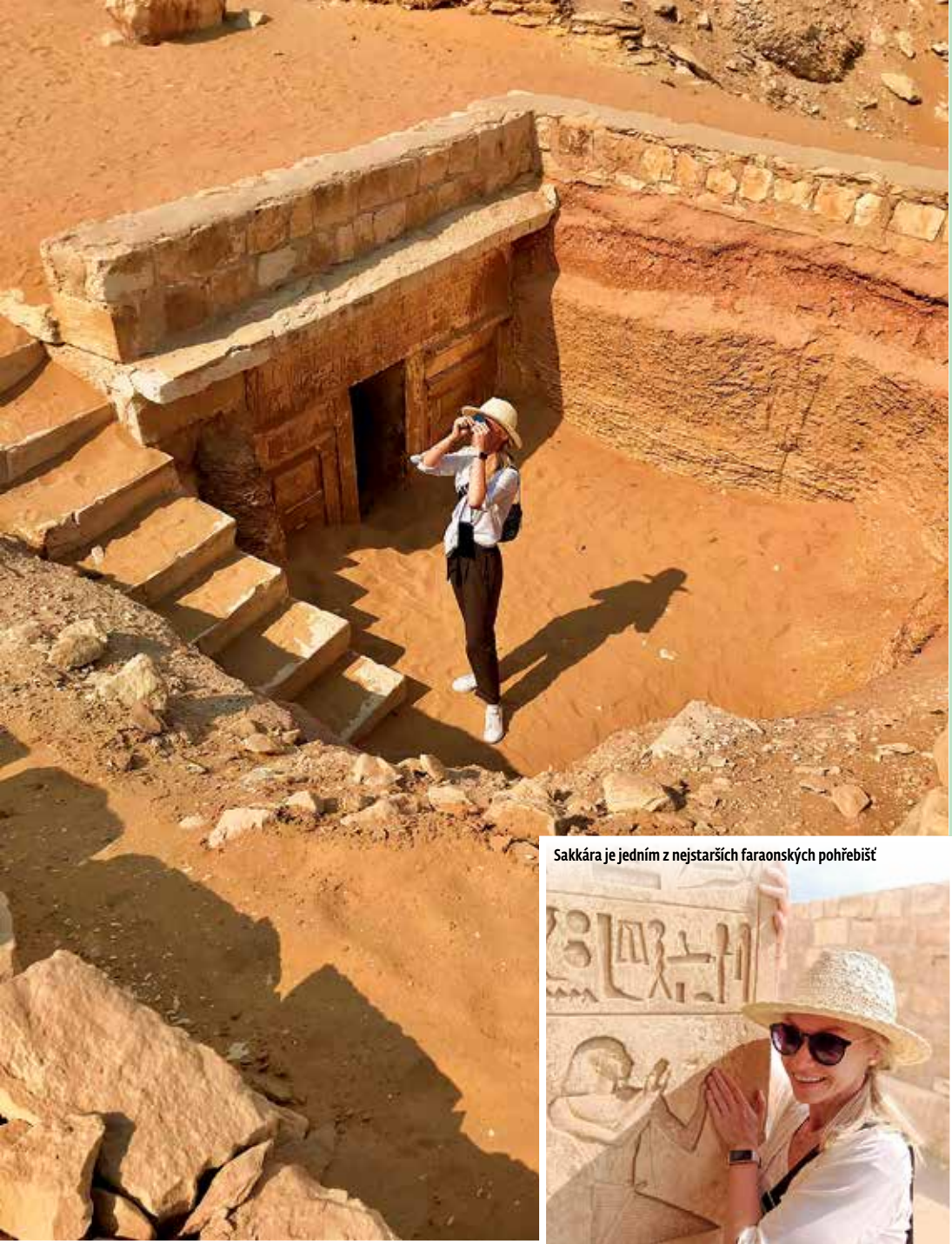

A je to tady, slunce mizí z oblohy

Soukromá **prohlídka**

Když jsme se procházeli kolem stále probíhajících archeologických výkopů v Sakkáře, uslyšeli jsme křik a z kopce se k nám řítil zadýchaný Arab s turbanem na hlavě. Měli jsme strach, že jsme něco provedli, ale nakonec jsme pochopili, že Arab nám nehubuje, ale usmívá se. Hned nám nabídl čistě soukromou prohlídku hrobky Mayi, Tutanchamonovy ošetřovatelky. Byli jsme tam úplně sami a cítili se dočista jako archeologové. Náš průvodce odemkl za šíleného vrzání plechové dveře. Uvnitř nás ohromily krásné malby a zdobené stěny. Samozřejmě jsme našemu průvodci museli dát za extra službu bakšiš.

Sakkára je jedním z nejstarších faraonských pohřebišť

zůstává stát s otevřenou pusou a jásá radostí snad ještě více než já. Otáčí se na turisty okolo a prohlašuje, že jsme jeho přátelé. Kolik radosti a kamarádů vám může udělat jedna malá stará disketa…

Naše radování náhle přeruší první kapky, které se začnou snášet z nebe. Nevěřícně pozorujeme, že opravdu prší. Po chvíli je ale po všem. Aspoň si to myslíme. Vlastně spadlo jen pár krůpějí. Vydáváme se zpět na parkoviště za naším milým taxikářem. Jenže ouha. Bakšiš buď nestačil, nebo pan taxikář nalákal na banány jiné turisty. Musíme se tedy vydat ke vstupu pěšky a sehnat jiný vůz.

Provizorní úkryt před deštěm

Gíza po bouřce

Obchod musí pokračovat nehledě na počasí

Na bazaru v Káhiře

Laguny v Káhiře

Zavoláme si taxi, a protože den je dlouhý, vydáváme se do Káhiry na nejznámější tržiště Chán al-Chalílí. Bazar je plný nejrůznějšího zboží. Ve spleti uliček nacházíme barevné lampičky, zlato, koření, oblečení, boty a spoustu dalšího. Na každém kroku nám prodejci předvádí své zboží. Abychom si odpočinuli, rozhodneme se dát si šálek čaje v nejstarší a neslavnější káhirské kavárně El Fishawy, která je zde od roku 1771. Ihned si všímáme krokodýla, který visí u stropu. Podniku ho daroval súdánský premiér. Také díky množství krásných zrcadel, která jsou všude kolem nás, se někdy kavárně přezdívá zrcadlová.

Vydáváme se na hlavní silnici, abychom chytili taxi do našeho hotelu v Gíze. Ovšem předpověď nelhala a pár kapek v Sakkáře předznamenalo to, co mělo teprve přijít. Začíná celkem dost pršet. Nejprve se tomu jako většina překvapených Egypťanů smějeme a běžíme se schovat pod nejbližší stříšku. Déšť se

Déšť se mění v liják a s hromy a blesky přichází na řadu i kroupy. Celá Káhira se snaží chytit nějaké taxi, lidé skáčou za jízdy do přeplněných autobusů.

mění v liják a s hromy a blesky přichází na řadu i kroupy. Během pár okamžiků se nás pod stříškou tísní o dost více a silnice se mění v lagunu. Celá Káhira se snaží chytit nějaké taxi, lidé skáčou za jízdy do přeplněných autobusů, objednávají si tuk-tuky, doprava kolabuje. Už přemýšlíme o tom, že si budeme muset najít náhradní nocleh, když tu nám jeden taxík přece jen zastaví.

Kvůli přetíženému provozu a vodě na silnicích nám cesta trvá o hodinu déle. Další den jsou ulice Gízy plné bláta, vody a odpadků a každý se snaží vybírat ucpanou kanalizaci. Koho by napadlo, že si máme do Egypta vozit holínky? I když odjíždíme s botami obalenými blátem, jsme plní dojmů a nadšení z vřelého přístupu místních. Určitě tu nejsme naposledy, protože nás tu čeká ještě spousta zajímavostí. A v hlavě máme staré arabské přísloví: Čas se vysmívá všemu, ale pyramidy se vysmívají času. □

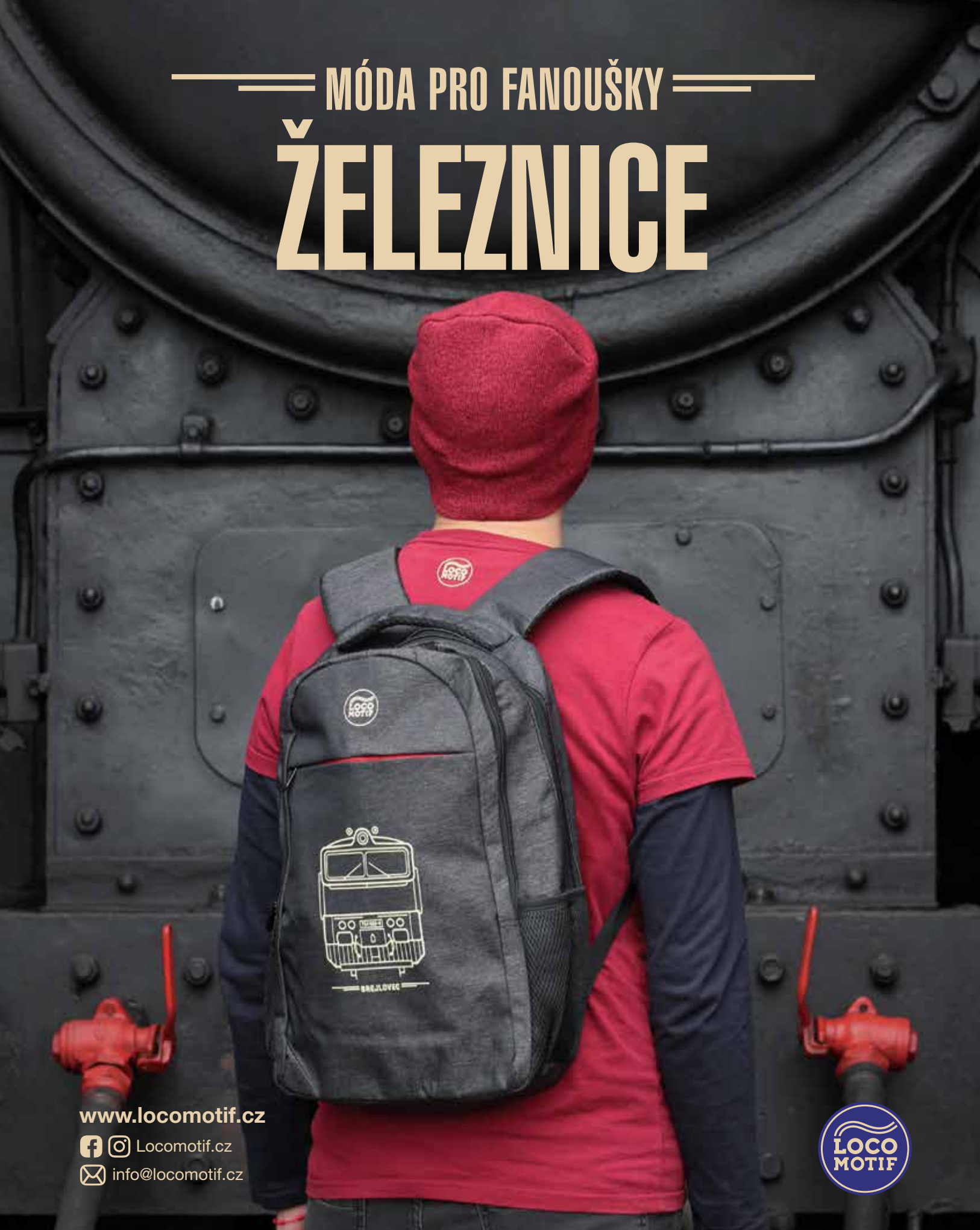
MÓDA PRO FANOUŠKY
ŽELEZNICE
www.locomotif.cz
Locomotif.cz
info@locomotif.cz
LOCO MOTIF

před 40 lety
duben 1983

OSLAVOVÁNÍ ŠVEJKA I HAŠKA
vedle hubení hmyzu a zemětřesení

Do Československa se konečně prodralo jaro, což probralo řidiče, na které v rámci měsíce bezpečnosti číhalo o něco více dopraváků než obvykle. V novinách se hovořilo i o bezpečnosti na pracovišti, ale navzdory tomu se zase o lecčems nepsalo. Když Rudé právo například zaznamenalo ukončení těžby v dole Pluto II a při té příležitosti se ohlédlo za jeho historií, ani slůvkem se nezmínilo o tragédii, k níž tu došlo o necelé dva roky dříve – výbuch uhelného prachu a následný požár stál tehdy život 65 horníků.

Text: Michal Petrov
Foto: archiv autora

›› Za stovku na stovku

V dubnu 1983 uplynulo 100 let od narození duchovního otce dobrého vojáka Švejka. Jaroslavu Haškovi se Rudé právo věnovalo v míře nevídané – byl tu líčen jako „buřič a bojovník" – samozřejmě za mír. Státní banka vydala k tomuto výročí stříbrnou stokorunu a Památník národního písemnictví připomněl Haškův život a dílo velkou výstavou. Především se ale na „spisovatelském zámku" v Dobříši konala obří několikadenní konference haškologů – domácích i těch pozvaných z „bratrských" zemí. Vyzdvihovaly se lidové kořeny autorovy tvorby a antiimperialistické prvky Osudů dobrého vojáka Švejka a varovalo se před falešnými výklady díla. Ještě v polovině 60. let bylo možné vést o Haškově tvorbě seriózní polemiku, o 20 let později už to ale nešlo.

Švejkova cesta světem

Druhý den jednání konference o díle J. Haška

DOBŘÍŠ 21. dubna (Od našeho zpravodaje) — **Ve čtvrtek pokračovala v dobřišském Domově spisovatelů další výměnou poznatků mezinárodní konference Dílo Jaroslava Haška v boji za pokrok a mír mezi národy.**

Řečníci dopolední diskuse se ve svých příspěvcích věnovali zejména cestě Haškova díla za čtenáři. Vystoupení zahraničních účastníků zdůrazňovala postupující zdomácňování Osudů dobrého vojáka Švejka i povídkové tvorby v národních literaturách jejich zemí, například v Bulharsku a Rumunsku. Kritické poznámky k některým výkladům buržoazní vědy potvrdily, že spory o Haška nejsou dosud u konce, tak jako je stále živé dílo samo.

Po společné první půli dne probíhalo jednání ve dvou sekcích, zaměřených na divadelní adaptace a překladovou problematiku.

Řadu nových podnětů přineslo odpolední rokování především z pohledu divadelní vědy. Zájem vzbudily některé zkušenosti současných dramatizátorů Haškova díla, neboť snah o převedení Švejka na jeviště, do filmové podoby či na televizní obrazovku neustále přibývá.

Přestože se spisovatelem Jaroslavem Haškem se dnes setkávají čtenáři ve více než padesáti jazycích, neznamená to, že je zdařilé uvedení jeho děl v jiné zemi snadnou záležitostí. Potvrdily to i zasvěcené rozbory a srovnání ukázek různých překladů. V tomto směru představovala jazykové sekce i významnou praktickou výměnu zkušeností mezi šiřiteli a popularizátory Haškova díla.

Večer bylo v Dobříši na programu promítání filmů se švejkovskou tematikou. (pk)

›› Není Hašek jako Hašek

Hokejový šampionát se tehdy konal v Dortmundu a československý tým na něj odjížděl v pozici obhájce stříbrných medailí. Ty se mu podařilo vybojovat v západním Německu zase. Z pohledu historie naší reprezentace byl ale turnaj zajímavý i tím, že se ho jako vůbec nejmladší nováček v mužstvu zúčastnil tehdy osmnáctiletý hráč pardubické Tesly Dominik Hašek. Připadla mu role brankářské dvojky – vedle skvělého Jiřího Králíka. Ještě týž rok se Hašek dostal do draftu NHL.

Dnes proti mistrům světa

Z Dortmundu telefonuje náš redaktor Jaroslav Staněk

Předitost pro Haška?

›› Jarní chvění

Také u nás se projevilo zemětřesení, které mělo epicentrum v Rakousku. U sousedů došlo i k poškození budov, zatímco v Československu se půda jen rozechvěla, takže příroda pouze rozcinkala přívěskové lustry a skleničky ve vitrínách bytů ve vyšších patrech domů. Otřesy zaznamenaly stanice Geofyzikálního ústavu Akademie věd v Průhonicích a Kašperských Horách. Při jejich měření se tehdy ještě užívala sovětsko-východoněmecko-československá stupnice MSK, na které se seizmografy dostaly na třetí až čtvrtý stupeň z dvanácti.

● **ZEMĚTŘESENÍ**, jehož ohnisko leželo jihovýchodně od rakouského Lince, bylo ve čtvrtek v 16.53 h zaznamenáno i na části našeho území. Otřesy půdy se projevily především ve výškových domech, ve kterých obyvatelé pozorovali vibrace předmětů a pohyb zavěšených těles.

DÁLNOPISEM, POŠTOU, TELEFONEM...

● **ZEMĚTŘESENÍ**, jehož záchvěvy ve čtvrtek před 17. hodinou pocítili také naši občané, zachytily seizmické stanice Geofyzikálního ústavu ČSAV v Průhonicích a Kašperských Horách. Na našem území, hlavně v jižních Čechách a na jižní Moravě, dosáhly makroseizmické účinky tří až čtyř stupňů MSK — 64. Geofyzikální ústav ČSAV se obrací s prosbou na naše občany, aby zasílali své pozorování ze čtyřech záchvěvů na jeho adresu Praha 4 Spořilov, PSČ 141 31, pražské tel. číslo 76 19 41-5, linka 015, nebo telex 12 13 30.

STALO SE PO KRITICE

Jen z milosti

Po tímto titulem 3. března t. r. kritizovalo RP nedostatek hygienických papírových kapesníků na trhu. Jak nám sdělil soudruh ing. Jiří Jendák, vedoucí odboru fondů drobného a drogistického zboží z Obchodu průmyslovým zbožím, generální ředitelství, Praha, nestačily v minulých letech dodávky pokrýt požadavky obchodu. Byly plněny pouze na 70 procent.

Nedostatky a rozpory mezi požadavky obchodu a dodávkami výroby se nepodařilo odstranit, přestože byly každoročně předmětem jednání na úrovni středních článků řízení, tedy generálních ředitelství.

První úspěch zaznamenal obchod až v loňském roce. Na rok 1983 se mu od výroby podařilo zajistit proti roku 1982 vyšší dávky o 66 procent. V průběhu letošního roku dojde tedy k plnému uspokojení spotřebitelské poptávky v tomto zbo-

(oo)

S rýmou lepší počkat

V druhé půli zimy se obyvatelé Československa marně sháněli po papírových kapesníčcích. Národ kýchal ostošest, ale musel do látkových. A tak si stěžoval stranickému tisku a redakce mu dala za pravdu. V březnu otiskla kritický článek a v dubnu ještě jeden navazující. Z něj se čtenáři dozvěděli, že výroba naplnila požadavky obchodu jen na 70 procent. V textu také přišlo ujištění, že se to zlepší a že v průběhu roku dojde „k plnému uspokojení spotřebitelské poptávky".

Přísný měsíc

Stránky Rudého práva před 40 lety nezvykle často plnily zprávy o zločinnosti a udělených či vykonaných trestech smrti. Brněnský krajský soud například udělil hrdelní trest recidivistovi Jaroslavu Steigerovi, který se provinil tím, že se dopustil násilí na příslušnících Veřejné bezpečnosti v květnu 1982 – nožem a bodákem napadl dvojici policistů, z nichž jeden zraněním podlehl. Krátce nato, co si Steiger vyslechl rozsudek, byl trest smrti vykonán na dvou vrazích pokladní z podniku zahraničního obchodu Pragoexport, kteří se v pézetce o výplatním dni zmocnili tří čtvrtě miliónu korun. Vyšla také souhrnná statistika zločinnosti, podle níž bylo v ČSSR v roce 1982 spácháno více než 160 vražd. Objasněnost se pohybovala kolem 95 procent.

Odsouzení za vraždu

BRNO 13. dubna (ČTK) — Trest smrti uložil ve středu Krajský soud v Brně 37letému Jaroslavu Steigerovi.

Tento desetkrát trestaný recidivista z Brna, který se vyhýbal práci, byl uznán vinným z trestných činů dokonané a nedokonané vraždy a násilí na veřejném činiteli, jichž se dopustil na příslušnících Veřejné bezpečnosti dne 12. května. Oba příslušníky, kteří byli přizváni k pořádkovému zákroku v jedné rodině v brněnské Orlí ulici, napadl bodákem a nožem. Bodným ranám jeden z nich podlehl a druhý utrpěl vážné zranění.

K rozsudku se obžalovaný ani prokurátor zatím nevyjádřili.

Letní dovolené na dohled

I když bylo meziročně žadatelů o devizový příslib pro cesty na Západ méně, stejně státní banka oznámila, že se (zase) nedostalo na všechny. Zato ale prý v roce 1983 uspokojila úplně každého žadatele, pokud jde o příděl dinárů pro výpravu do Jugoslávie – maximálně ale třináct stovek. Ani do zemí sovětského bloku se nedalo jezdit bez omezení. Taky pro Maďarsko platil limit 2 500 forintů (a nejvýše dvou cest ročně). A benzin? To byla kapitola sama pro sebe. Řada států zavedla na jeho prodej poukázky. Pro Bulharsko, Jugoslávii a východní Německo je prodával Autoturist, ty rumunské museli řidiči kupovat až na hraničních přechodech. Oficiálně tam za nic jiného natankovat nešlo, neoficiálně se tak otevřel obrovský prostor pro korupci.

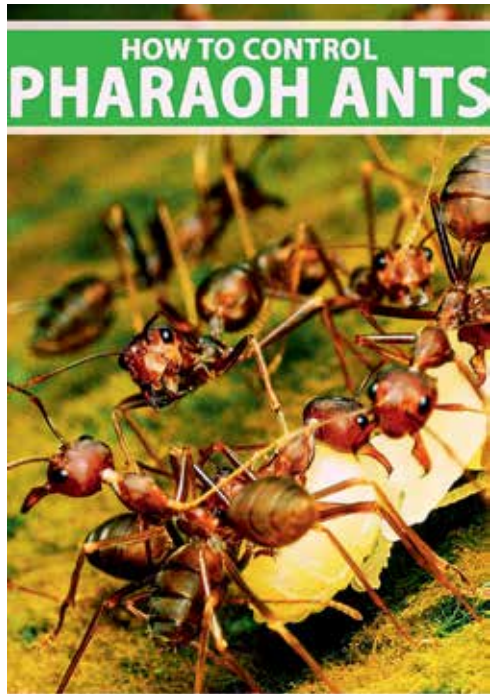

Mravenci v kredenci

Ivan Mládek nazpíval píseň z mezititulku v roce 1979, ale problém s nežádoucími hmyzími hosty sužoval zejména obyvatele paneláků také na začátku 80. let. I ten, kdo se v entomologii vůbec nevyznal, věděl, že existuje druh mravence faraon – protože mu hodoval třeba na zásobě v cukřence. Nešlo o výlučně tuzemský problém, invazivní druhy zkrátka v přírodě neznají hranic ani mezi státy, ani mezi politickými systémy. Odpověď na problém ale u nás byla výmluvně socialistická: přípravek na hubení se začal vyvíjet v Lachemě v rámci „vstřícného závazku", dovoz nepřipadal v úvahu, protože jedno kilo metoprénu stálo skoro 20 000 dolarů, a tak to vypadalo, že dříve než v roce 1987 se výroba insekticidu nerozjede.

ROZHOVOR NA TÉMA, KDY BUDE MOŽNÉ NA SÍDLIŠTÍCH ÚČINNĚ HUBIT MRAVENCE

Dříve než v roce 1987?

Zdroj reprodukcí: Digitální archiv časopisů Ústavu pro českou literaturu AV ČR

Text: Martin Karlík
Foto: Jakub Bouček

REQUIEM PRO PANENKU MARIKU

Filmové mýty a polopravdy

Snímky založené na skutečných událostech se někdy drží pravdy i v detailech, občas se jí aspoň blíží a jindy se nechají tím, co se opravdu stalo, jen volně inspirovat. Třetí případ se týká filmu Requiem pro panenku. Ten popisuje požár ústavu založený jednou z jeho klientek – Marikou, která do tohoto zařízení nepatřila. V tom se film a realita shodují, v dalších věcech už ne.

V Měděnci a jeho okolí natáčeli filmaři už dávno před režisérem Filipem Renčem. Po silnici u vesnice si to v seriálu 30 případů majora Zemana hned na začátku druhého dílu Vyznavači ohně vykračoval v uniformě příslušníka Sboru národní bezpečnosti herec Vladimír Brabec. Režimu silně poplatné dílo vznikalo v polovině 70. let, tedy v době, kdy v Měděnci ještě fungoval sociální ústav, který se o pár let později stal dějištěm velké tragédie.

Vesnička v černé kronice

Požár, při kterém zemřelo 26 lidí, zachvátil ústav v Měděnci na podzim roku 1984. Tehdejší média o katastrofě buď neinformovala vůbec, nebo jen velmi sporadicky. Zatímco dnes by z místa vysílala televize živé vstupy a fotky plamenů by byly v každých novinách i s popisy osudů rodin zemřelých, tehdy se vše vyřídilo krátkou zprávou v černé kronice. Té si ale všiml investigativní novinář a spisovatel Josef Klíma. Noticka ho inspirovala k napsání povídky do knížky Brutalita. Ta vyšla v roce 1990.

Klímovu povídku si přečetl student FAMU Filip Renč. Ač studoval dokumentaristiku a byl teprve ve třetím ročníku, rozhodl se příběh natočit jako hraný film. Pracovní název zněl Zběsilost v srdci. Jenže úplně stejně se jmenoval i tehdejší americký film od Davida Lynche, který byl právě v kinech. Možná i s ohledem na to se dostalo Renčovu snímku nakonec pojmenování Requiem pro panenku.

Týrané dítě v pubertě

Marika je ve filmu administrativní chybou umístěna do ústavu, kam nepatří. Nejprve se snaží na tento omyl poukázat, pak systému vzdoruje a nakonec se rozhodne ústav ze zoufalství zapálit. Ve filmu vidíme, jak demotivovaný personál vše řeší buď léky na uklidnění, nebo fyzickými tresty. To je ovšem pravda jen částečně. Do roku 1975 se o klienty ústavu staraly sestry dominikánky. Avšak ty režim vyhnal. A řádové sestry byly z toho důvodu nahrazeny mladými a nezkušenými zdravotními sestrami.

Ústavy pro postižené se před rokem 1989 budovaly často tak, aby nebyly moc na očích. Jejich vedení nařizovalo nasazovat tlumicí léky a neklidné pacienty případně i spoutat. Mladé pracovnice se možná bály tyto pokyny neuposlechnout, proto tu docházelo k případům týrání, i když zřejmě ne natolik brutálnímu, jak ukazuje film. Ani samotný ústav nebyl do té míry ponurý a temný, jak ho známe z kina nebo televize. V reálu šlo o poměrně světlou a hezkou stavbu.

Hlavní hrdinka se ve skutečnosti jmenovala Eva Kováčová. Bylo to týrané dítě. Rodiče ji jako miminko odložili ve sklepě. Z něj se dostala do kojeneckého ústavu. Pak se vrátila do rodiny, kde musela vydržet další týrání. Z nevyhovujícího rodinného prostředí se na popud sociálních pracovníků v Chomutově dostala do Měděnce. Zcela zdravá dívka zamířila mezi tělesně a mentálně postižené.

Eva se na to, že do tohoto zařízení nepatří, snažila upozornit, naneštěstí marně. Byla v pubertě, a tak občas postiženým dívkám ve svém okolí ubližovala nebo jim nadávala, jindy jim naopak pomáhala. Jestli ji nějaká sestra za trest skutečně připoutala k topení, se dnes už nedozvíme. Co ale víme s jistotou, je, že v noci z 1. na 2. listopadu 1984 ústav zapálila.

YouTube
TAJEMNO ZÁHADY

›› Dobrovolní hasiči, kteří přijeli jako první, neměli pořádné vybavení a v ústavu nebyl ani hydrant.

Smrt v plamenech

Ve filmu dávají požárníci najevo, že se jim nechce hasit. To je samozřejmě jen vymyšlený příběh. Problém byl ve skutečnosti jinde. Dobrovolní hasiči, kteří přijeli jako první, neměli pořádné vybavení a v ústavu nebyl ani hydrant, tím pádem se voda na hašení musela dovážet. S hasicími přístroji byla potíž v tom, že šlo o výrobky z východního Německa, a bohužel i pro ně stejně jako pro plastové lžičky z legendárního filmu Pelíšky platilo, že soudruzi z NDR udělali někde chybu – tyto přístroje při akci prostě selhaly.

Pravdou nicméně je, že požárníci se při této akci nechovali vyloženě hrdinsky. Při evakuaci byl asi nejaktivnější číšník z místní hospody, který z hořící a zakouřené budovy vyvedl nebo vynesl 15 dívek. Chovanky ústavu byly ale zvyklé, že když je v noci někdo vzbudí, v polospánku si dojdou na záchod, aby se v noci nepomočily, a následně se vrátí do postele. Část jich proto i přes snahu o záchranu z plamenů zamířila zpátky do pokoje, kde je čekala smrt.

Viník skončil na kolejích

S evakuací pomáhala i samotná pachatelka Eva Kováčová. Přesto však v Měděnci tu noc vyhaslo 26 životů. Vzhledem k nasazení při záchraně ostatních dívek nikoho nenapadlo, že Kováčová je žhářkou. Po pár dnech se ovšem sama přiznala. Stanula stejně jako dvě další vychovatelky před soudem a skončila ve vězení. Po propuštění se několikrát pokusila o sebevraždu. Jednou dokonce tím, že zapálila svůj byt. Podstoupila změnu pohlaví a změnila si jméno na René. V roce 2014 René utekl z psychiatrické léčebny a svůj život ukončil skokem pod vlak. Ústav sociální péče v Měděnci už nestojí. Místo tragédie dnes připomíná jen malý pomníček, který zde v roce 2008 nechala zřídit obec. □

Jak a kde **vznikl požár?**

Požár byl založen v prvním patře ústavu. Stačilo zapálit skříň, ve které byly noviny a hadry. Podle některých zdrojů si Eva Kováčová pomohla ještě leštěnkou, podle jiných byla dostačující skříň plná papíru a textilu. Pravdou zmíněnou i v Renčově filmu je, že vedení ústavu zamykalo telefony, aby je nepoužívaly sestry při nočních k soukromým hovorům. Jedna z pečovatelek tak musela běžet do vesnice, aby vůbec mohla zavolat hasiče, tehdy požárníky.

THEY LOVE ME HERE

RUNCZECH | ALL RUNNERS ARE BEAUTIFUL

PRAGUE INTERNATIONAL MARATHON 7. 5. 2023

MARATHON – 42,195 KM

2RUN – 21 KM + 21 KM ŠTAFETA

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

ELITE LABEL WORLD ATHLETICS ROAD RACE 2023

dm MATTONI BIRELL UniCredit Bank

rohlik SKUPINA ČEZ ČESKÁ POJIŠŤOVNA SPORTISIMO Hilton Letiště Praha AJETO

kudyznudy.cz NÁRODNÍ SPORTOVNÍ AGENTURA AIMS EUROPEAN ATHLETICS

Copak je to za ptáčka? Dravé koňadry i zastřené hrdličky

Příchod jara spolehlivě poznáme podle ptačího švitoření. Traduje se, že když uslyšíte první kukačku a máte zrovna v kapse peníze, bude se vás držet bohatství. Od básníků jsme pak poučení, že když nastává májový čas, hrdliččin zve ku lásce hlas. Na květen si sice ještě chvíli počkáme, ale i tak se ptákům jako poslům jara podíváme na pírka.

Říká se, že jedna vlaštovka jaro nedělá. Ale to ani nemusí. V našich končinách vlaštovkám s oznamováním jara vydatně pomáhají jejich příbuzné jiřičky. Z pohledu jazyka je spousta názvů u nás běžně rozšířených ptáků zvukomalebného původu. To znamená, že byli pojmenováni nějakým slovem, které má napodobovat jejich zpěv. Původ slova vlaštovka sice zrovna zřejmý není, zato u její sestřičky jiřičky už jasno máme, poznáme ji podle charakteristického štěbetání, jinak řečeno štiřikání, které jsme připodobnili ke jménu Jiří a podle něj ptáčka nazvali jiřička.

Kdo zpívá gegu?

Pokud žádné jiřikání ve zpěvu jiřičky neslyšíte, vzpomeňte si na kukačku. Ne nadarmo každé malé dítě ví, že kukačka dělá kuku – a podle tohoto zvuku byla také pojmenována. Děti tím raději nemaťte, ale my si tu můžeme říct, že kukačka nebyla vždy kukačkou. Naši předkové totiž neslyšeli kuku, ale spíše něco jako gegu, od čehož pak vytvořili název žežulka. Dnes je žežulka jako jiný výraz pro kukačku zastaralý, ale možná jej znáte z lidové písničky, v níž se zpívá: „Žežuličko, kde jsi byla, žes tak dlouho nekukala?“

Rovněž podle svého zpěvu, ale na jiném principu, získala jméno hrdlička. Zdá se, že toto slovo jako by souviselo s hrdlem, a zřejmě tomu tak skutečně je. Hrdliččin hlas je totiž ve srovnání s jinými zpěváčky více hrdelní, temný a zastřený. Nejlepším pěvcem je nepochybně slavík, který svým úctyhodným hlasovým repertoárem vynahrazuje svůj docela obyčejný vzhled. Přesto slavíkovi dalo jméno právě jeho nenápadné zbarvení, neboť dnešní slovo slavík vychází ze základu s významem špinavě šedý. Slavík tedy nijak nesouvisí se slovesem slavit, i když by se nám to možná zdálo přiléhavější.

Krutý jako ras

Zdání někdy klame, a i když jsou si dvě slova na první pohled podobná, nakonec vůbec nemusí být příbuzná. Takto matoucí je třeba název koňadra, který zcela očividně obsahuje ňadra. Není to ale tak, jak to vypadá. Tento druh sýkory byl ve staré češtině známý jako konědra, v překladu doslova ten, kdo dere koně. Původně se jako konědra označoval ras neboli pohodný, což bylo opovrhované povolání, protože rasové vykonávali nečistou práci odklízení uhynulých zvířat. Předsudky vůči rasům byly tak silné, že se slovo ras ujalo i přeneseně jako označení hrubého, krutého člověka. Co s tím má společného něžná sýkorka? Naši předkové si povšimli, že sýkorka se vůbec nechová něžně, naopak se vůči menším a slabším opeřencům projevuje dravě a útočně. Ale nemějme jí to za zlé – tak už to v přírodě zkrátka chodí. □

Ilustrace: Digishock

Kulturní tipy a recenze

Jana Kábrta

›› Film měsíce

V KINECH OD 6. DUBNA

TŘI MUŠKETÝŘI: D'ARTAGNAN

Legendární příběh spisovatele Alexandra Dumase se neomrzí – a Francouzi nyní přichází s jeho dvoudílnou verzí, která se s rozpočtem 70 milionů dolarů zapisuje do filmové historie jako jeden z nejdražších filmů všech dob. První díl s podtitulem D'Artagnan dorazí do našich kin 6. dubna, druhá část – Milady – pak 13. prosince, v obou případech bude možné zhlédnout verzi s dabingem i s titulky.

Tvůrci se snažili vybrat co nejvěrněji lokace, kulisy i herce. Chtěli se tak odlišit od jiných velkých produkcí, které sází na počítačové efekty a natáčení v uzavřených studiích. V obou snímcích se objeví na tisíc komparzistů, základem byl však důraz na příběh legendárních hrdinů i antihrdinů, které ztvárnil současný francouzský herecký výkvět v čele s Vincentem Casselem v roli Athose. Jako Milady se ve filmu objeví Eva Green, známá jako kráska z bondovky Casino Royale.

FRANCIE, 121 MIN.
REŽIE – MARTIN BOURBOULON
HRAJÍ – VINCENT CASSEL, EVA GREEN, OLIVER JACKSON-COHEN, VICKY KRIEPS, LOUIS GARREL, FRANÇOIS CIVIL, ROMAIN DURIS

›› Divadlo

FAT CABARET: LÁSKY, STRACH A ZEN NEKONFEKČNÍCH ŽEN

V olomouckém Divadle Tramtarie se zaměřili na to, co se odehrává za plentami zkušebních kabinek. Prostřednictvím hry Anny Saavedry odhalují, co probíhá v mysli a fantazii žen, které sledují svůj odraz v zrcadle pod zářivkou, která nemilosrdně odhalí vše. Fat cabaret pluje na vlnách nekonečných diet, nesplněných novoročních předsevzetí, módních trendů i mindráků z hodin tělocviku, sbor mořských panen tady tančí macarenu, na retro večírku à la devadesátky servíruje finalistky soutěže Miss a čeká se i návštěva legendárního návrháře Karla Lagerfelda.

›› Výstava

JAKUB MATUŠKA AKA MASKER: AŽ KŘÍDLA VLAŠTOVEK VYHLADÍ ŽULOVÝ KVÁDR Z POVRCHU ZEMSKÉHO

Studoval na pražské Akademii výtvarných umění, vystavoval v Londýně i v Paříži, dostal se do finále Ceny Jindřicha Chalupeckého, stále však v jeho dílech najdeme prvky a postupy, které se naučil jako kluk z pražského sídliště, když vyrážel kreslit v ulicích. Dnes jedenačtyřicetiletý Jakub Matuška je totiž enfant terrible českého graffiti, ač se dnes už věnuje především malbě na velkorozměrná plátna, často za použití komplikovaných technik zahrnujících Photoshop a měsíce ruční práce s akrylem.

ALŠOVA JIHOČESKÁ GALERIE, ZÁMECKÁ JÍZDÁRNA, HLUBOKÁ NAD VLTAVOU
OTEVŘENO DO 14. KVĚTNA

INZERCE

›› Film na doma

USA, 2022, 107 MIN.
REŽIE – JOSH GORDON, WILL SPECK
HRAJÍ – JAVIER BARDEM, WINSLOW FEGLEY, SHAWN MENDES, CONSTANCE WU

ŠOUMEN KROKODÝL

Lyle má rád koupele, kaviár a skvělou hudbu. Na tom by nebylo nic divného, jenže Lyle je krokodýl. Tenhle netradiční nájemník se rychle skamarádí s malým Joshem, který se právě přistěhoval do New Yorku. Tomuto přátelství ale nefandí zlý soused, který se snaží udělat cokoli, aby Lyle zmizel z jejich okolí. Podaří se zpívajícímu krokodýlovi a jeho kamarádovi překonat všechny nástrahy? Komedii, která vznikla na základě knižních bestsellerů Bernarda Wabera, můžete sledovat online v O_2 Videotéce, na Starmaxu, Slovak Telekomu, Orange TV, Kuki TV a na dalších platformách.

100 %

V KINECH OD 20. DUBNA

INVALIDA JAKO STYLOVÁ LAHŮDKA ZE SLOVENSKA

Vítejte v divokých devadesátkách, plných šusťákovek, pestrobarevných sak, kazeťáků a podvodníků na každém rohu. V jejich víru začíná Rom Gabo vyprávět příběh kamaráda Laca, údržbáře v muzeu. A je to jízda!

Laco pracuje jako údržbář v muzeu. Zavalitý chlap, žádný sympaťák, ale opraví, co mu přijde pod ruku. Jeho slabinou jsou chabé nervy, rozčílí se snadno, zvláště když doma křičí příšerná hudba ze synova kazeťáku. To naberou události rychlý spád. Byt ovládne řev, kazeťák letí z okna, syn utíká z domova a Lacova žena přísahá, že s ním už nepromluví ani slovo, pokud jejich syna nepřivede zpět. Laco ho chce nalákat na nový kazeťák, jenže při jeho nákupu naletí místnímu křivákovi a jeho bandě, kteří ho okradou a pořádně profackují. Aby toho nebylo málo, spadne Laco cestou domů do kanálu, jehož poklop ukradli kluci z místní romské kolonie. Jejich otec Gabo Laca zachrání, ten ale vlivem zranění skončí na vozíku. A protože spravedlnosti se nikde nedovolá, začne v něm klíčit touha po pomstě.

Příběh vycházející ze scénáře Tomáše Dušičky je originální, bez hluchých míst, nabitý černým humorem. A režisér Jonáš Karásek, autor snímků Kandidát či Amnestie, nejenže tyto aspekty na plátně zdůrazňuje, ale navíc je balí do přitažlivého obalu v podobě dokonalého výtvarného ztvárnění. Pokud o nějakém filmu platí, že co záběr, to bezchybný retro obraz, je to Invalida. Styl přilévá i energická hudba a efektní střih podobně jako herci, kteří bizarním postavičkám dodávají šmrnc. Tak vydařená černá komedie tu už dlouho nebyla.

k

›› koncert

HORÁČEK GEN XYZ

Jan Cina, Rozálie Havelková, Katarzia, Bára Poláková, Albert Romanutti, Ondřej Ruml, 7krát3, Naďa Válová a Vladimir 518… Ti všichni během sedmi večerů zazpívají nově a velmi netradičně aranžované písně s texty Michala Horáčka během novocirkusového koncertu nazvaného Horáček GEN XYZ. Připravuje ho režisér Rostislav Novák ml. s herci a hudebníky souboru Cirk La Putyka. Na koncertě zazní čtrnáct písní naživo v propojení s akrobacií, tancem a divadelní akcí. Nebude chybět Levandulová, S cizí ženou v cizím pokoji nebo Bude mi lehká zem.

AZYL78, VÝSTAVIŠTĚ PRAHA
19.–25. DUBNA

tv

›› Kniha

KOPÍRÁK
SAM HOLLAND

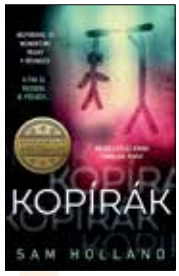

Anglii ochromí série hrůzných vražd. Každá byla spáchána jinou metodou, brutální, navíc velmi povědomou – pachatele totiž podle všeho inspirovali nechvalně proslulí sérioví vrazi Charles Manson, Jeffrey Dahmer, Edmund Kemper a jim podobní. Proto si tenhle vrah vysloužil přezdívku Kopírák. Jenže teď hodlá šokovat vlastním mistrovským kouskem, děsivějším než cokoli, čeho se dopustil předtím. Vypadá to, že jeho krutost nezná hranic. Kniha Sam Holland, která vystudovala psychologii a vždy ji fascinoval zločin, dostal nálepku nejděsivější krimithriller roku.

›› TV tip

ŘEKNI TO PSEM

Romantika, která potěší i pobaví, vychází z pera spisovatelky Ireny Obermannové a do filmu ji převedl režisér Robert Sedláček. Berenika Kohoutová si v ní zahrála reklamní specialistku Ditu, kterou podvedl příštel s její nejlepší kamarádkou, takže jí místo svatby zůstaly oči pro pláč. Ale jen do chvíle, než dostane od svého bývalého (Igor Orozovič) dárek v podobě psa. Sbližování je krkolomné, protože Dita vše kolem psů nenávidí, ale když se z podivínského souseda a pejskaře (Štěpán Benoni) vyklube docela milý chlapík, mají psi i láska vyhráno.

PRIMA / 30. DUBNA / 20:15

Co se děje

Influencerka si vzala samu sebe

O rozruch se postarala pětadvacetiletá argentinská influencerka Sofi Maure. Vzala si totiž samu sebe! Při té příležitosti zveřejnila snímek ve svatebních šatech, dokonce si na veselku upekla i dort. V manželství se jí ale moc dlouho nedařilo. „Jsem za sebe vdaná jeden den a už to nedokážu vydržet," napsala s tím, že vážně uvažuje o rozvodu.

Obavy z TikToku

Stále více zemí varuje před TikTokem, ve kterém vidí špionážní hrozbu. Tato sociální síť, kterou provozuje společnost ByteDance z čínského Pekingu, se už nesmí používat na vládních zařízeních ve Velké Británii a v úřadech Evropské komise. V Česku jeho provozování zakázala armáda, ČEZ, některé banky nebo pražský magistrát.

Soutěž o voucher na film Šoumen krokodýl

Pokud máte rádi komedie pro celou rodinu, podívejte se na americký film Šoumen krokodýl, ve kterém chlapec Josh po přestěhování do New Yorku objeví nového zvířecího souseda. Na tři z vás čeká voucher na přehrání filmu zdarma na internetové televizi Starmax. Stačí správně odpovědět na otázku.

Jak se jmenuje hlavní zvířecí hrdina ve filmu Šoumen krokodýl?

A Kyle
B Lyle
C Myle

Odpověď zadejte do příslušného formuláře na **www.cdprovas.cz** do 19. dubna 2023.

TWITTER FOTBALOVÉ LEGENDĚ VAZ NEZLOMIL

Sociální sítě žily kauzou bývalého výborného fotbalisty a dnes komentátora fotbalu na britské televizi BBC Garyho Linekera. Kvůli jeho výrokům ho televize stáhla, ale pod tlakem veřejnosti a po bojkotu sportovců a kolegů ho zase do vysílání vrátila.

Lineker, kterého jen na Twitteru sleduje necelých devět milionů lidí, je na BBC hvězdou nesmírně populárního pořadu Match of the Day. Uvádí ho bezmála pětadvacet let. Nedávno se ovšem vedení stanice znelíbil svými výroky, když návrh vládního zákona o migraci, který by prakticky všem nelegálním příchozím zamezil žádat o azyl a dal jim stopku pro jakýkoli další vstup do Británie, přirovnal k politice nacistického Německa.

Když vedení BBC moderátora stáhlo, vyvolalo to bouři. Řada kolegů se za Linekera postavila a vysílání bojkotovala, stejně tak fotbalisté rušili účast v pořadech, proto byly televize i rádio nucené stáhnout některé z oblíbených sportovních relací. Po několika dnech s ním stanice BBC spolupráci zase obnovila. „Jsem rád, že jsme se dohodli. Chci vám všem poděkovat za neuvěřitelnou podporu, hlavně mým kolegům z BBC Sport za pozoruhodný projev solidarity. Fotbal je týmová hra, ale jejich podpora byla ohromující," napsal Lineker na sociálních sítích.

›› To nej z Instagramu

Zdeněk Pohlreich v časech, kdy měl ještě vlasy. I takové poklady se dají na Instagramu najít!

Hollywoodská rebelka **Lindsay Lohan** tímto obrázkem oznámila, že jsou s manželem Baderem Shammasem v očekávání prvního potomka. „Jsme požehnaní a nadšení," napsala.

Tanečník a choreograf **Yemi A. D.** se už letos podívá do vesmíru. A na Instagramu ukázal raketu, ve které by měl šestidenní cestu kolem Měsíce absolvovat.

Text: Petr Horálek
Ilustrace: Digishock

POHÁDKOVÝ PRSTEN

Bylo to jako zjevení. Při inspekční cestě po regionech Bohemír v jednom okresním městě objevil pohodovou nádražní restauraci. Nebyl to žádný hogo fogo podnik s luxusně vyhlížející moderní výzdobou a obřími cenami ani ušpiněná nalejvárna s automaty a pavučinami u stropu. Prostě něco uprostřed. Ale hlavně tam vládla úžasná drážní atmosféra, kterou navozovala usměvavá obsluha i spokojení cestující. Většina hostů si během polední doby dávala jídlo. Bohemír nebyl výjimkou a právě si vychutnával špenátovou polévku.

Příjemné švitoření a cinkání příborů náhle přerušil cizorodý prvek. Do sálu vešla mladá maminka zaměstnaná velmi důležitým hovorem do mobilu. Všichni tak byli proti své vůli informováni o podrobném programu rodinné oslavy na příští den včetně seznamu hostů. Kolem telefonistky čile pobíhala červeně oblečená holčička s chytrým obličejem. Kupodivu se nedívala do tabletu, ale zvídavě si prohlížela okolí. Z očí jí koukala radost, že se dostala na neznámé místo.

Zatímco si maminka objednávala zeleninový salát a kolu bez cukru, aniž by přestala klábosit do přenosného zařízení, holčička kolem ní dováděla jako tryskáč, sem tam do ní narazila a potom se rozbíhala mezi stoly a smála se na hosty. Občas bouchla do židle, máchala rukama nad stoly a smála se tak, až tím nakazila půlku restaurace. Potom si nečekaně stoupla před Bohemíra a řekla mu: „Ahoj, strejdo, co to jíš? Vypadá to jako moře." Pak si k němu sedla, vytáhla knížku z kapsy a začala předčítat: „Byl jeden král a byl tak rozumný, že i všem živočichům rozuměl, co si povídali. A poslouchejte, jak se tomu naučil. Přišla k němu jednou nějaká stará babička…"

Dále už se holčička nedostala. Maminka vykřikla, až to museli slyšet i na druhém nástupišti. „Proboha, kde je zásnubní prsten s diamantem?!" A začala se zmateně přehrabovat v taškách. Hosté se škodolibě bavili na její účet. „Emilko, že jsi ho někam schovala? Vždyť se bez něj zítra nemůže konat svatba. Musíme všechny prošacovat, někdo ho ukradl," pronášela žena čím dále energičtěji. Odpovědí jí bylo zlověstné mlčení. Bohemír rázně vstal: „To snad nebude nutné, paní. Stačí, když na chvíli zavřeme dveře."

Holčička se pomalu přikolébala k detektivovi. „To byl pohádkový prsten," uculila se Emilka. „Panebože, ona se včera dívala na seriál Arabela a chtěla plnit přání," zasténala maminka. „Pchá, měli tam chyby v ději, vlak zvenku vypadal jako motorák, ale uvnitř jako normální rychlík. Já jsem přešla na národní klasiku. Taky umíš plnit úkoly? Nejlepší je schovávat věci tak, aby nebyly vidět," dodala Emilka. Po pár vteřinách Bohemír natáhl ruku pro knížku, ze které holčička před několika minutami četla. A pak se zeptal: „Jakou barvu měl diamant na prstenu?" Maminka se na něj naštvaně podívala: „Zelenou. Kdy už budeme prohledávat kapsy všech lidí v místnosti?" Bohemír se místo odpovědi rázně prošel mezi stoly a pečlivě se rozhlížel. „Není třeba, už vím, kam Emilka prsten odhodila."

? Podle které pohádky schovala Emilka prsten s diamantem? A kde ho Bohemír objevil?

Řešení:

Znalci klasických národních pohádek jistě poznali, že Emilka si četla Zlatovláska od Karla Jaromíra Erbena. V příběhu musí jiřík plnit přání, aby si vysloužil královskou dceru pro svého panovníka. Jedno z nich spočívalo v tom, že hledal ztracený prsten na dně moře. Když Emilka pobíhala kolem stolů s jídlem, měla už prsten se zeleným diamantem u sebe a hledala co nejvíce zelené jídlo, aby špek nebyl na první pohled vidět. Kapsy oblečení ignorovala. Bohemír proto správně odhadl, že zásnubní prsten leží v jeho špenátové polévce.

Objevte nádivky

Období, v němž se nám nádivky obvykle připomenou, právě nastalo – Velikonoce. A tím to obvykle končívá, což je škoda. Jsou totiž skvělé nejen jako příloha, ale i jako samostatná lehká, a přesto sytá jídla. A navíc finančně dost nenáročná.

Jarní vinná nádivka

Použití oblíbené vinné klobásy dodá nádivce úplně jiný rozměr, medvědí česnek báječný šmrnc a pečení ve formě muffinů je prostě stejně roztomilé jako praktické.

PŘÍPRAVA: DO 60 MINUT

6–8 PORCÍ

| 8 den starých obyčejných rohlíků | cca 200 ml mléka | 2 oloupané cibule nakrájené nadrobno | 2 jarní cibulky | asi 2 lžíce másla + na vymazání | 350–400 g vinné klobásy | 6 syrových vajec + 3 vejce uvařená natvrdo | 2 velké hrsti drobných salátových lístků (rukola, polníček, baby špenát) | 2 hrsti nakrájeného medvědího česneku | ½ sáčku prášku do pečiva | 80 g mandlí (lupínky, hranolky nebo nasekané nahrubo) | špetka muškátového oříšku | sůl a čerstvě namletý pepř

1 Rohlíky nakrájejte na kostičky do velké mísy, přelejte je zlehka mlékem a promíchejte tak, aby byly mírně provlhlé.

2 Máslo nechte rozehřát v pánvi a osmažte na něm nakrájenou cibuli a jarní cibulku, až zesklovatí a zvláční. Nechte trochu vychladnout.

3 K rohlíkům v míse vymačkejte vinnou klobásu ze střívka. Přidejte vychladlou cibulovou směs, uvařená vejce nakrájená na kostky, nasekané zelené lístky a medvědí česnek.

4 Syrová vejce rozšlehejte v misce s muškátovým oříškem, solí, pepřem a kypřicím práškem. Vmíchejte k nádivce spolu s mandlemi a rukama vše dobře propracujte. Troubu předehřejte na 180 °C.

5 Nádivku rozdělte do vymazaných důlků formy na muffiny, vložte do trouby a pečte asi 30–40 minut, až vyběhne a zezlátne. Nechte ve formě trochu vychladnout. Výtečný k ní bude lehký zelený salát, ale i kyselá okurka.

PŘIPRAVILY JITKA RÁKOSNÍKOVÁ A KLÁRA MICHALOVÁ • FOTO MAREK KUČERA • FOODSTYLING PETRA FRYDLOVÁ

FRESH
www.prima-fresh.cz
www.marekkucera.com

Velikonoční hlavička

Klasická velikonoční nádivka se kdysi na venkově připravovala s droby a masem z hlavy jehňat, která se k ní pekla, odtud prý název „hlavička“. Tento zvyk už se sice vytratil, ale velikonoční nádivce zůstal název i povinnost uplatnit v ní co nejvíce jarního zeleného lupení, zejména superzdravé kopřivy. Je jednoduchá a prostá, ale nakypření sněhem udělá své – nádivka se krásně nadýchne.

PŘÍPRAVA: NAD 60 MINUT

6 PORCÍ

| 5 rohlíků nebo housek | 2 velké hrsti jarních zelených lístků, zejména kopřiv, popence apod., nebo listů špenátu | 1 hrst listové petržele | muškátový oříšek | 200 g vařeného uzeného masa | 4 vejce | 200 ml vývaru z masa | 75 g másla + na vymazání | sůl a čerstvě namletý pepř

1 Troubu předehřejte na 150 °C. Pečivo nakrájejte na malé kostky. Dejte ho na plech a nechte asi 15–20 minut sušit. Přesypte ho do větší mísy. Teplotu trouby zvyšte na 180 °C.

2 Mezitím zelené listy prolejte v cedníku vroucí vodou nebo je krátce spařte ve vroucí osolené vodě. Propláchněte studenou vodou, nechte okapat, vymačkejte přebytečnou tekutinu a společně s petrželí nasekejte nadrobno. Uzené maso nakrájejte na kousky.

3 Oddělte bílky od žloutků. Žloutky prošlehejte vidličkou dohladka. Bílky se špetkou soli vyšlehejte na tuhý sníh. Formu vymažte rozpuštěným máslem.

4 Suché pečivo zalejte vývarem a opatrně promíchejte. Přidejte uzené maso, petržel, spařené listy, žloutky a nakrájené máslo. Dochuťte solí, pepřem a špetkou muškátového oříšku.

5 Zlehka promíchejte, pak přidejte trochu sněhu a opět zlehka promíchejte. Nakonec zapracujte zbylý sníh lehkým zatíráním stěrkou. Nádivku rozestřete do pekáčku, vložte do trouby a pečte asi půl hodiny dozlatova.

IDS JMK

INTEGROVANÝ DOPRAVNÍ SYSTÉM
JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

SPECIÁLNÍ VÍKENDOVÝ VLAK NA PÁLAVU

JARNÍ VÝLETOVÁNÍ NA PÁLAVU SPECIÁLNÍM VLAKEM LINKY R13

SPECIÁLNÍ VÍKENDOVÝ VLAK S MÍSTY PRO KOLA V 9:33 Z BRNA

Brno hl.n.	08:36	**09:33**	10:36
Šakvice	08:56	**09:55**	10:56
> bus 540 Dolní Věstonice (- Mikulov)	*09:07*	*10:07*	*11:07*
Zaječí	09:01	**10:01**	11:01
> vlak S52 Kobylí - Čejč (- Mutěnice)	*09:06*	-	*11:06*
Podivín	09:08	**10:07**	11:08
> bus 555 Lednice - Valtice (- Schrattenberg)	*09:20*	*10:20**	*11:20**
Břeclav	09:15	**10:15**	11:15

SPECIÁLNÍ VÍKENDOVÝ VLAK S MÍSTY PRO KOLA V 17:36 Z BŘECLAVI

Břeclav	16:44	**17:36**	18:44
příj. bus 555 od Lednice	16:42	17:40*	18:42
Podivín	16:51	**17:45**	18:51
příj. vlak S52 od Čejče	*16:54*	-	*18:54*
Zaječí	16:57	**17:54**	18:57
příj. bus 540 od D. Věstonic	*16:49*	*17:49*	*18:49*
Šakvice	17:02	**18:01**	19:02
Brno	17:22	**19:22**	19:22

* jede od 6.5.2023

Další spojení vlakem a autobusem vyhledávejte na webu www.idsjmk.cz.

Po celém kraji s jednodenními jízdenkami

S celosíťovou jízdenkou na 24 hodin za 250 Kč můžete cestovat opravdu výhodně:

- **v nepracovní dny platí jako 2 Základní + 3 Zlevněné A jízdenky**
- **platí v zaintegrovaných vlacích včetně linky R13 a v regionálních autobusech**
- **platí v městské dopravě v Brně**
- **platí v městské dopravě v Břeclavi a dalších městech**
- **koupíte ji na nádražích a u řidičů regionálních busů.**
- **s kreditem v aplikaci IDS JMK POSEIDON vyjde jen na 230 Kč.**

Tip

Pokud budete cestovat pouze po Pálavě můžete využít výhodnou jednodenní jízdenku Pálava. Doporučujeme ji návštěvníkům ubytovaným přímo na Pálavě nebo v okolí.

Jízdenka Pálava

Papírová - 130 Kč
App POSEIDON - 110 Kč

Platí v oblasti: Pálava, Mikulovsko, Břeclavsko, ...

Platí v zónách: 530, 535, 537, 540, 545, 550, 551, 552, 555, 560, 561, 562, 565, 570, 571, 572, 575, 580, 581, 582, 585, 592, 912

jihomoravský kraj

kordis jmk

www.idsjmk.cz

Křížovka
o hodnotné ceny

Soutěž o knihy nakladatelství Albatros

Pošlete nám správně vyluštěnou křížovku a čtyři z vás mohou vyhrát jeden z titulů od nakladatelství Albatros. Čekají na vás tituly S chutí po Česku (Vlakem za regionálními specialitami a zážitky), Zelenobílá vykrádačka, Hvězdy na cestě a Mušlenčiny léčivé pohádky pro dětskou duši.

Svou odpověď zadejte do formuláře na **www.cdprovas.cz** do 19. dubna 2023.

Judith Thurman (*1946),
americká spisovatelka a kritička:

Každý snílek ví, že je možné, aby se člověku stýskalo po místě, … (dokončení v tajence).

POMŮCKA: APE, APT, OROČ	PÍSEMNOST	HONY	ARABSKÝ KNÍŽE	PŘEDMĚT	NÁJEM (ZASTAR.)	?	RÁJ (KNIŽNĚ)	MĚKKÝŠ	TEKUTINA	STAROŘECKÁ DROBNÁ MINCE	?	OHRYZAT	KAMPAK	OBYVATEL SEVERNÍ ČÍNY	MAGMA	OBRUS
SNÍŽENÍ CENY						VELIKOST OBLEČENÍ (HOVOR.)					KOLEM					
VZTAH						OTVOR PRO ČEP / SEVEŘAN					MÍRA RYZOSTI ZLATA / ŠPANĚLSKÝ ŠLECHTIC					
4. ČÁST TAJENKY																
MLÉČNÝ VÝROBEK (SLOV.)				LATINSKÝ ZÁPOR / INIC. BÁSNÍKA NEUMANNA				POBÍDKA / INDICKÝ CHLÉB					KOUZLO (BÁS.) / ODDECH (HOVOR.)			
?	NĚMECKÝ PROZAIK (THOMAS)	CIZOKRAJNÁ DUŽNATÁ BYLINA	SVAZ DRUŽ. ROLNÍKŮ / 1. ČÁST TAJENKY				ŠPANĚLSKÝ PILOT F1 / SIBIŘSKÉ MĚSTO							3. ČÁST TAJENKY	OBCHOD SE SMÍŠENÝM ZBOŽÍM (ZASTAR.)	SÍŤ ČERPACÍCH STANIC
SCHODKY						KOPIE / ÁBELŮV BRATR					LIHOVINA Z MLÉKA / KUS NÁBYTKU					
SARMAT					PEŇ / ZPĚVNÝ PTÁK					ČÁST EL. MOTORU / PŘEBALOVACÍ POTŘEBA						
POLÉVKOVÝ KNEDLÍČEK				NĚMECKÝ URČITÝ ČLEN / OLINA				FRANCOUZSKÉ MĚSTO / ROSTLINY PCHÁČE				FRANC. SPISOVATEL / HONZA				
NEJEN (KNIŽNĚ)									ŽIVOČIŠNÝ TUK / NĚMECKÝ PŘÍSTAV				ŠATNÍ MOTÝLEK / ČAJOVÝ ALKALOID			
?	ZKRATKA HODNOSTI KAPITÁN	CIZÍ ZNAČKA LYŽÍ / PAPOUŠEK					NÍZKÉ ZÁVODNÍ SANĚ / SPZ KOLÍNA									ANGLICKY ZKUSIT
KAPROVITÁ RYBA						NĚMECKY ŽÁDNÝ / 2. ČÁST TAJENKY					FURUNKL					
VOLNOST				MALÝ KNOT (ŘIDČ.) / OPRAVNA KOLEJ. VOZ.							PLATIDLO V NĚKTERÝCH ZEMÍCH					
NA TOM MÍSTĚ (ZASTAR.)					SELANKA / PORUB (SLANG.)						LETOPISY					
?	POTOM	ŽLUTOHNĚDÁ BARVA	KULOVITÁ BAKTERIE / POPĚVEK				STAVEBNÍ IZOLAČNÍ LEPENKA	BIDLO								
OSVĚDČIT SPRÁVNOST																
CIZÍ PLOŠNÁ MÍRA				MODELY / ČISTICÍ PROSTŘEDEK												
VÁPENCOVÉ ÚZEMÍ					K ČEMU / ŠÉF											
?	PŘÍPONA SOUBORU PRO PREZENTACI	EVROPSKÁ ŘEKA / DVANÁCT MĚSÍCŮ					MUŽSKÉ JMÉNO	NECHŤ								
STRANA LODI																
NEÚPLNĚ NASYCENĚ																
JAMAJSKÁ HUDBA				SMĚS TŘASKAVIN												

ALBATROS MEDIA a.s.

Citát z minulého čísla:
Zcestujeme celý svět v hledání vytouženého, abychom to po návratu našli doma.

Soutěž pro chytré hlavy

1 O čem zpívá Olga Lounová v písničce Memento mori?

A o životě a smrti
B o svatbě a rozvodu
C o penězích

2 Co bylo zřízeno na berlínském Postupimském náměstí?

A první stanice metra na kontinentě
B pětipodlažní nádraží
C první světelně řízená křižovatka

3 Co musíte udělat, abyste mohli vystoupit na festivale Olomouc (o)žije?

A zaplatit registrační poplatek
B vystudovat uměleckou školu
C pouze přijít na festival

4 Kolik ČD Bodů potřebujete pro slevu 20 % na vstupném do Světa techniky v Ostravě?

A 60
B 70
C 80

5 Jak se v Egyptě označuje spropitné?

A šábes
B bakšiš
C sfinga

6 Který článek v tomto čísle vás nejvíce zaujal?

Na tuto otázku je nutné odpovědět, její správnost se však neposuzuje.

Soutěžit můžete na **www.cdprovas.cz**

Na webových stránkách vyplňte příslušný formulář a své odpovědi zadávejte do **19. dubna 2023**. Nezapomeňte uvést svůj e-mailový kontakt nebo zpětnou adresu. Tři výherce odměníme poukázkou do obchodní sítě PONT v hodnotě 1 000 Kč. Další tři z vás obdrží Skupinovou víkendovou jízdenku ČD (ve verzi pro celou Českou republiku) v hodnotě 899 Kč.

Správné odpovědi z minulého čísla:

1 – se svatbou
2 – kancléř Metternich
3 – Gagarin
4 – čočková
5 – jízdou zdarma automatickou kapslí

pont to go

Březnové soutěže

Soutěžili jste v minulém čísle ČD pro vás?
Přesvědčte se, zda jste odpovídali správně.

Soutěž o voucher na film Kde zpívají raci
Kdo hrál hlavní ženskou postavu ve filmu Osobní strážce?
C Whitney Houston

Soutěž o zboží Locomotif
Tajenka zní:
... abychom to po návratu našli doma.

Každý měsíc s námi můžete vyhrát poukázky PONT, Skupinovou víkendovou jízdenku ČD a další ceny.

NEJVĚTŠÍ ŽELEZNIČNÍ EXPOZICE V ČR

Výlety za historií železnice

ČD MUZEUM LUŽNÁ U RAKOVNÍKA

Navštivte Muzeum ČD v Lužné u Rakovníka a zažijte na vlastní kůži jedinečnou atmosféru nostalgické kolejové dopravy.

- největší sbírka parních lokomotiv
- motorové lokomotivy a vozy
- historické osobní a nákladní vozy
- interaktivní exponáty
- modelové kolejiště
- expozice zabezpečovací a sdělovací techniky

PLÁNOVANÉ AKCE

- **29. a 30. dubna** – zahájení sezony
- **13. a 14. května** – parní víkend
- **20. května** – Strongmani
- **27. května** – rodinný den
- **24. a 25. června** – model víkend
- **1. července a 5. srpna** – parním vlakem k Berounce
- **5. července a 30. srpna** – parním vlakem z muzea do muzea
- **7. a 8. října** – setkání Bardotek
- **28. a 29. října** – ukončení sezony

TIP

Využijte naše další služby a uspořádejte rodinnou oslavu nebo firemní akci v areálu muzea, nebo si pronajměte historický vlak.

Sezona 2023

Po předchozí domluvě

- skupinové návštěvy mimo otevírací dobu
- speciální prohlídky pro max. 5 osob se vstupem do vybraných lokomotiv a vozů

DALŠÍ INFORMACE

T 313 537 700 | nostalgie@cd.cz

www.cdnostalgie.cz

Pořád práce, děti, škola?
Uvolni se, Vídeň volá.

UJEĎTE VŠEDNOSTI VLAKEM

Z PRAHY OD 363 Kč*
Z BRNA OD 169 Kč*

Čím dřív si jízdenku koupíte, tím levnější bude.

* Ceny platné k 1. 3. 2023

Pojeďte s námi.
www.cd.cz

České dráhy
Národní dopravce